

คณะกรรมการลูกจ้าง

ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

กสร. 10/2557

สำนักแรงงานสัมพันธ์

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กระทรวงแรงงาน

คณะกรรมการลูกจ้าง

ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

กสร. 10/2557

สำนักแรงงานสัมพันธ์

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กระทรวงแรงงาน

ชื่อหนังสือ

คณะกรรมการลูกจ้าง

ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

ผู้จัดทำ

สำนักแรงงานสัมพันธ์

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กระทรวงแรงงาน

คณะทำงานผู้จัดพิมพ์ ครั้งที่ 3

1. นายอิทธิพล แผ่นเงิน	ผู้อำนวยการสำนักแรงงานสัมพันธ์
2. นายอิทธิพร เหล่าวานิช	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านแรงงานสัมพันธ์
3. นายอุดม หฤษฏ์วงศ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์
4. ว่าที่พันตรียุทธการ โกษากุล	ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาแรงงานสัมพันธ์
5. นายธนภณ สุรินทร์	นักวิชาการแรงงานชำนาญการพิเศษ
6. นางสาวณอมสิน อินทสาร	นักวิชาการแรงงานชำนาญการ
7. นางอรอุมา กุลวานิชไชยนันท์	นักวิชาการแรงงานชำนาญการ
8. นางสาววิไลวัลย์ แอบแฝง	นักวิชาการแรงงานชำนาญการ
9. นางสาวนียดา ไตรรัตน์	นักวิชาการแรงงาน

จำนวน

2,000 เล่ม (มิถุนายน 2557)

พิมพ์ที่

เอ-เตอร์ จำกัด

คำนำ

ระบบการร่วมปรึกษาหารือ (Joint consultation System) เป็นมาตรการทางด้านแรงงานสัมพันธ์รูปแบบหนึ่งในระบบทวิภาคี ซึ่งหากในสถานประกอบการมีการบริหารและมีส่วนร่วมแบบใช้ระบบการปรึกษาหารือร่วม โดยนายจ้างและลูกจ้างได้มีโอกาสปรึกษาหารือร่วมกันในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในสถานประกอบการ ก็จะเป็นแนวทาง นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (Productivity) และเพิ่มผลผลิตในกิจการ ทำให้เกิดความก้าวหน้าและยังความอยู่รอดของสถานประกอบการนั้น

คณะกรรมการลูกจ้างเป็นรูปแบบหนึ่งของการปรึกษาหารือร่วมในระบบทวิภาคี ซึ่งเปิดโอกาสให้ลูกจ้างเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการของฝ่ายนายจ้าง เพื่อประชุมร่วมปรึกษาหารือในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาคัดแย้งในสถานประกอบการรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานและผลตอบแทนในการทำงานให้เหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจ อันจะเป็นผลสะท้อนไปสู่การเสริมสร้างการแรงงานสัมพันธ์ที่ดีในสถานประกอบการ รูปแบบของคณะกรรมการลูกจ้างเป็นตัวชี้ (Indicator) ให้ฝ่ายจัดการได้ทราบท่าทีและทัศนคติของลูกจ้างที่มีต่อสถานประกอบการและนายจ้างรวมทั้งเปิดโอกาสให้ลูกจ้างได้เรียน

รู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักขั้นตอนวิธีแก้ปัญหาร่วมกันและเป็นการปลูกฝังวิธีการทำงานแบบประชาธิปไตย ดังนั้น เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง นายจ้าง และผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปโดยถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจึงได้จัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่อง “คณะกรรมการลูกจ้าง” ขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการลูกจ้าง นายจ้าง ลูกจ้าง และบุคคลทั่วไป ได้ทราบถึงแนวทางและวิธีปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสถานประกอบการ ตลอดจนความสงบสุขในสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจโดยรวมต่อไป

สำนักแรงงานสัมพันธ์
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ความหมาย และประโยชน์ของคณะกรรมการลูกจ้าง	1
• ความหมาย	1
• ประโยชน์ของคณะกรรมการลูกจ้าง	4
บทที่ 2 โครงสร้างและจำนวนคณะกรรมการลูกจ้าง	7
• โครงสร้างคณะกรรมการลูกจ้าง	7
• จำนวนคณะกรรมการลูกจ้าง	18
• การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการลูกจ้าง	22
• ข้อกำหนดให้มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง กรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ	26
บทที่ 3 กฎหมายและประกาศกรมแรงงาน	30
• พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 หมวด 5 คณะกรรมการลูกจ้าง	30
• ประกาศกรมแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง	36

บทที่ 4 การดำเนินงานของคณะกรรมการลูกจ้าง	43
• แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการลูกจ้าง	43
• หลักการบริหารงานของคณะกรรมการลูกจ้าง	46
• ขอบเขตการดำเนินงานที่กฎหมายรับรอง	46
• ขอบเขตการดำเนินงานนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด	51
• ข้อควรคำนึงในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลูกจ้าง	52
• บทบาทของคณะกรรมการลูกจ้างต่อนายจ้าง	55
บทที่ 5 หน้าที่ บทบาท และสิทธิของนายจ้าง	56
ต่อคณะกรรมการลูกจ้าง	
• หน้าที่ของนายจ้างเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คณะกรรมการลูกจ้าง	56
• หน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายของนายจ้าง ต่อคณะกรรมการลูกจ้าง	57
• บทบาทของนายจ้างที่พึงมีต่อคณะกรรมการลูกจ้าง	59
• สิทธิของนายจ้างต่อคณะกรรมการลูกจ้าง	60
• ฝ่ายนายจ้างกับคณะกรรมการลูกจ้างจะร่วมมือกัน ในการพัฒนาสถานประกอบกิจการได้อย่างไรบ้าง	62

คำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง	63
ภาคผนวก	
• แผนภาพการเลือกตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง	74
• แบบหนังสือแจ้งให้ประกาศการเลือกตั้ง กรรมการลูกจ้าง (ร.ส. 17)	76
• แบบประกาศเรื่องการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง (ร.ส. 18)	78
• แบบใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้าง (ร.ส. 19)	80
• แบบหนังสือแจ้งผลการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง (ร.ส. 20)	81
• แบบตัวอย่างรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง	83
• แบบตัวอย่างบัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง	84
• แบบตัวอย่างหนังสือแจ้งการแต่งตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง	85
• แบบตัวอย่างหนังสือแจ้งการลาออกของกรรมการลูกจ้าง	87
• แบบตัวอย่างหนังสือแจ้งการแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างแทน	88
คณะผู้จัดทำ	90

บทที่ 1

ความหมายและประโยชน์ของ คณะกรรมการลูกจ้าง

ความหมาย

คณะกรรมการลูกจ้างที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 นั้น เป็นองค์กรของลูกจ้างซึ่งได้รับเลือกตั้งจากลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ หรือได้รับการแต่งตั้งโดยสหภาพแรงงานแล้วแต่กรณี ให้เป็นตัวแทนของลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ดังนั้นคณะกรรมการลูกจ้างจึงเป็นเสมือนสื่อกลาง (MEANS) ในอันที่จะพัฒนาการแรงงานสัมพันธ์ให้ดีขึ้น แม้ว่าคณะกรรมการลูกจ้าง จะไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเช่นเดียวกับสหภาพแรงงานก็ตาม แต่พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 หมวด 5 ก็ได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิและหน้าที่ของคณะกรรมการลูกจ้างและสิทธิหน้าที่ของนายจ้างที่มีต่อคณะกรรมการลูกจ้างไว้

คณะกรรมการลูกจ้าง (EMPLOYEES COMMITTEE) เป็นรูปแบบการร่วมปรึกษาหารือ (JOINT CONSULTATION SYSTEM) รูปแบบหนึ่งของระบบทวิภาคี (BIPARTITE SYSTEM) ด้านแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายนายจ้างกับฝ่ายลูกจ้าง
2. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสื่อข้อความที่ดีต่อกันทั้งฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพการจ้างและสภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น
4. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อกัน
5. เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย
6. เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการและเสนอแนะแนวทางแก้ไข
7. เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 หมวด 5 กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง โดยความสมัครใจของลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ โดยกำหนดวิธีการและหลักเกณฑ์ที่จำเป็นไว้ให้นายจ้างและลูกจ้าง

ได้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการเกี่ยวกับคณะกรรมการลูกจ้างของทั้งสองฝ่าย เช่น กำหนดว่าลูกจ้างอาจจะจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างได้ต้องมีลูกจ้างในสถานประกอบกิจการอย่างน้อย 50 คน และถ้าสถานประกอบกิจการนั้นมีสหภาพแรงงานก็ต้องพิจารณาจำนวนสมาชิกของสหภาพแรงงานด้วยว่ามีจำนวนเท่าใดถ้าสหภาพแรงงานมีสมาชิกเกินกว่า 1 ใน 5 ของลูกจ้างทั้งหมด สหภาพแรงงานก็มีสิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้เกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการลูกจ้างทั้งหมด 1 คน และถ้าสหภาพแรงงานมีสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งของลูกจ้างทั้งหมด สหภาพแรงงานก็จะมีสิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้ทั้งคณะทันที ตัวอย่างเช่น

บริษัท ก. มีลูกจ้างทั้งหมดจำนวน 110 คน และไม่มีสหภาพแรงงาน ลูกจ้างอาจจะจัดตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะได้ 7 คน โดยใช้วิธีการเลือกตั้ง

บริษัท ข. มีลูกจ้างทั้งหมดจำนวน 450 คน และมีสหภาพแรงงานอาจจะจัดตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะได้ 11 คน แต่ต้องพิจารณาจำนวนสมาชิกสหภาพแรงงานด้วย ถ้าบริษัท ข. มีลูกจ้างที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานเกินกว่า 90 คน กรณีนี้สหภาพแรงงานอาจจะแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้ 6 คน ส่วนที่เหลืออีก 5 คน จะต้องมาจากการเลือกตั้ง แต่ถ้าบริษัท ข. มีลูกจ้างที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานเกินกว่า 225 คน กรณีนี้สหภาพแรงงานอาจจะแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้ทั้งคณะคือ 11 คน

นอกจากนี้ นายจ้างอาจแจ้งโดยทำเป็นหนังสือให้พนักงานประνομ ข้อพิพาทแรงงานตรวจสอบจำนวนสมาชิกของสหภาพแรงงานนั้นได้ หากสงสัยว่าสหภาพแรงงานที่ใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างนั้นจะมีสมาชิกครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่

ประโยชน์ของคณะกรรมการลูกจ้าง

1. มุ่งส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน

การแรงงานสัมพันธ์ที่ดีย่อมเกิดขึ้นจากการที่ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยลูกจ้างคัดเลือกตัวแทนเข้าไปประชุมปรึกษาหารือกับฝ่ายจัดการ ในรูปของคณะกรรมการลูกจ้าง คณะกรรมการลูกจ้างจึงเป็นตัวแทนของลูกจ้างในสถานประกอบการ ที่มาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง เป็นการส่งเสริมและพัฒนาแนวความคิดของระบอบประชาธิปไตยในวงการอุตสาหกรรมอีกรูปแบบหนึ่ง

2. เป็นกลไกของระบบการบริหารโดยมีส่วนร่วม

นโยบายด้านแรงงานสัมพันธ์ของรัฐที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมระบบการบริหารโดยลูกจ้างมีส่วนร่วม เนื่องจากการบริหารโดยนายจ้างเป็นผู้กำหนดนโยบายและเป้าหมายแต่เพียงฝ่ายเดียว บางครั้งอาจมีข้อผิดพลาดขึ้นซึ่งมีผลกระทบต่อระบบแรงงานสัมพันธ์ในสถานประกอบการ ทางหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

ก็โดยการเปิดโอกาสให้ลูกจ้างมีตัวแทน คือ คณะกรรมการลูกจ้างเข้าไปมีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพการจ้าง สภาพการทำงาน สวัสดิการและอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายจัดการและลูกจ้างให้คงอยู่อย่างราบรื่น

3. เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของลูกจ้าง

การที่สถานประกอบกิจการให้การยอมรับการเข้าไปมีส่วนร่วมของคณะกรรมการลูกจ้าง โดยที่ฝ่ายนายจ้างเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นและร่วมกันแก้ไขปัญหา จะเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ลูกจ้าง ทำให้ลูกจ้างมีความตั้งใจและความรับผิดชอบในการทำงานสูงขึ้น

เมื่อใดที่ลูกจ้างรู้สึกว่าตนเองเป็นหุ้นส่วนที่ได้รับการยอมรับของสถานประกอบกิจการที่ตนทำงานอยู่ การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ของตนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานได้รับการรับฟังและบางครั้งฝ่ายจัดการได้นำไปปฏิบัติ และหากไม่สามารถปฏิบัติตามข้อเสนอของลูกจ้างได้ก็จะแจ้งเหตุผลให้ทราบโดยกระจ่าง ทำให้ลูกจ้างเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความผูกพันต่อสถานประกอบกิจการนั้น ๆ อันจะส่งผลสะท้อนให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้เกิดผลก้าวหน้า เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจอย่างดีทำให้ลูกจ้างไม่รู้สึกคับข้องใจต่อสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน

4. เป็นมาตรการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตได้อีกทางหนึ่งของสถานประกอบกิจการ

การจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างจะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสหันหน้าเข้าหากันร่วมปรึกษาหารือด้วยความบริสุทธิ์ใจและความจริงใจต่อกัน จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างลูกจ้างกับฝ่ายจัดการ และยังเป็น การช่วยลดปัญหาข้อขัดแย้งก่อให้เกิดความสงบสุขในวงการแรงงานทำให้ลูกจ้างมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนอย่างเต็มกำลัง และมีประสิทธิภาพทำให้สถานประกอบกิจการได้รับผลตอบแทนในด้านการเพิ่มผลผลิต ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการแรงงานสัมพันธ์เป็นเรื่องละเอียดอ่อนมีลักษณะเฉพาะตัว ความขัดแย้งระหว่างลูกจ้างกับนายจ้างที่เกิดขึ้นจากเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ถ้าเก็บสะสมไว้มิได้มีการแก้ไขอย่างทันท่วงทีในไม่ช้าก็อาจจะถึงขั้นแตกหักจนไม่สามารถทำงานด้วยกันต่อไปได้ เมื่อถึงขั้นนี้ผู้ที่สูญเสียประโยชน์ก็คือนายจ้างและลูกจ้างนั่นเอง การที่จะหันหน้าเข้าหากันร่วมปรึกษาหารือประสานประโยชน์ซึ่งกันและกัน คณะกรรมการลูกจ้างจึงเป็นจุดเริ่มต้นอีกทางหนึ่งในหลาย ๆ ทางที่จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบของความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการและเป็นระบบตามแนวความคิดของระบบทวิภาคี (Bipartite System)

บทที่ 2

โครงสร้างและจำนวน คณะกรรมการลูกจ้าง

โครงสร้างคณะกรรมการลูกจ้าง

โครงสร้างของคณะกรรมการลูกจ้าง อาจจำแนกออกได้ตามลักษณะของการจัดตั้งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. คณะกรรมการลูกจ้างที่มาจากการเลือกตั้ง
2. คณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและมาจากการแต่งตั้งส่วนหนึ่ง
3. คณะกรรมการลูกจ้างที่มาจากการแต่งตั้งทั้งหมด

1. คณะกรรมการลูกจ้างที่มาจากการเลือกตั้ง

ในกรณีที่สถานประกอบกิจการมีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปและไม่มีสหภาพแรงงานหรือมีสหภาพแรงงานมากกว่าหนึ่งสหภาพแรงงานลูกจ้างอาจ

จัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง โดยวิธีการดำเนินการเลือกตั้งในกรณีเช่นนี้ ลูกจ้างทุกคนในสถานประกอบกิจการนั้นมีสิทธิสมัครเข้ารับการเลือกตั้งและมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง ดังนั้น โครงสร้างของคณะกรรมการลูกจ้างในลักษณะนี้ อาจประกอบด้วยลูกจ้างที่มีและไม่มีอำนาจบังคับบัญชา คละกันอยู่ในกรรมการชุดเดียวกัน

การเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง มีวิธีการโดยลำดับ ดังนี้

(1) ให้ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการที่ประสงค์จะให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างลงลายมือชื่อร่วมกันไม่น้อยกว่า 10 คน แจ้งเป็นหนังสือต่อนายจ้างและพนักงานประνομข้อพิพาทแรงงานท้องที่ที่สถานประกอบกิจการนั้นตั้งอยู่ ว่าจะให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งนี้ให้แจ้งล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 15 วัน

(2) ให้ลูกจ้างซึ่งร่วมกันลงลายมือชื่อใน (1) แต่งตั้งลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้น ซึ่งไม่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้างจำนวน 5 คน เพื่อเป็นคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

(3) ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง ตลอดจนระยะเวลาการรับสมัครและแจ้งให้นายจ้างและพนักงานประνομข้อพิพาทแรงงานทราบโดยเร็ว (แจ้งตามแบบ ร.ส. 17)

(4) เมื่อนายจ้างได้รับแจ้ง ให้นายจ้างประกาศการเลือกตั้งกรรมการ ลูกจ้างโดยมีข้อความตามที่คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งแจ้งให้ทราบไว้ ณ สถานที่ที่ลูกจ้างทำงานทุกแห่ง เป็นเวลาอย่างน้อยสิบวันก่อนวันเลือกตั้ง (ประกาศตามแบบ ร.ส. 18)

ในกรณีที่พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานได้รับแจ้งตาม (3) ให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานแจ้งให้นายจ้างดำเนินการตาม (4)

(5) ในกรณีที่สถานประกอบกิจการใดแบ่งเป็นแผนกหรือแบ่งเป็นหน่วยงาน ถ้าคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเห็นสมควรและลูกจ้างส่วนมากเห็นชอบด้วย จะให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างแยกตามแผนกหรือหน่วยงาน เพื่อให้ครบจำนวนกรรมการลูกจ้างตามที่กำหนด ก็ย่อมจะกระทำได้

(6) ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการทุกคนมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เว้นแต่กรรมการเลือกตั้งซึ่งจะมีสิทธิเฉพาะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

(7) ให้ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้างยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งต่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง ภายในกำหนดระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในประกาศใบสมัครรับเลือกตั้งให้มีข้อความตามแบบ ร.ส. 19 หรือมีข้อความอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

1. ชื่อและชื่อสกุล

2. อายุ

3. ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานประกอบการดังกล่าว ตลอดจนระยะเวลาในการทำงานกับสถานประกอบการแห่งนั้น

4. ลายมือชื่อ

เมื่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งได้รับใบสมัครให้กำหนด หมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับใบสมัคร ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง กำหนดหมายเลขโดยวิธีจับฉลาก

(8) ให้นายจ้างจัดแพ่งหรือป้ายสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งประกาศหาเสียงเลือกตั้งภายในบริเวณสถานประกอบการไม่น้อยกว่าสองแห่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้หมายเลขประจำตัวแล้ว มีสิทธิดำเนินการหาเสียง ปิดประกาศ ฎ แพ่งหรือป้ายที่นายจ้างจัดไว้ตามวรรคหนึ่ง หรือโดยการประชุมลูกจ้างผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จะปิดประกาศ ฎ ที่อื่นนอกจากแพ่งหรือป้ายที่นายจ้างจัดไว้หรือประชุมลูกจ้างหรือกระจายเสียงในระหว่างเวลาทำงานได้ ต่อเมื่อนายจ้างอนุญาต

(9) ให้นายจ้างจัดทำบัญชีรายชื่อลูกจ้างทุกคนในสถานประกอบการ และส่งให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งชุดหนึ่งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน และนำบัญชีรายชื่อลูกจ้างดังกล่าว อีกชุดหนึ่งปิดประกาศไว้ให้ลูกจ้างตรวจดูรายชื่อก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน

ในกรณีที่ลูกจ้างใดไม่มีรายชื่อ หรือบัญชีรายชื่อลูกจ้างดังกล่าว ไม่ถูกต้อง ลูกจ้างมีสิทธิคัดค้านและขอให้นายจ้างแก้ไขให้ถูกต้องได้ให้นายจ้างดำเนินการแก้ไขโดยเร็วและปิดประกาศบัญชีรายชื่อลูกจ้างใหม่ก่อนวันเลือกตั้ง

(10) ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเตรียมการเลือกตั้ง โดยการ จัดหาอุปกรณ์สำหรับใช้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

1. บัตรเลือกตั้งมีหมายเลขประจำตัวผู้สมัครทุกคน
2. ที่บลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. เครื่องเขียน

4. กระดานดำหรือกระดานหรืออุปกรณ์อย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันเพื่อใช้ในการนับคะแนนเสียง ทั้งนี้ ให้มีขนาดใหญ่พอที่จะให้บุคคลอื่นเห็นได้ชัดในขณะนับคะแนนเสียง

ให้นายจ้างหรือพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานจัดหาอุปกรณ์ ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งร้องขอ

(11) ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งกำหนดระยะเวลาการลงคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสี่ชั่วโมงติดต่อกันในกรณีที่ลูกจ้างทำงานเป็นกะหรือทำงานในเวลาแตกต่างกันหรือทำงานต่างสถานที่กัน และไม่อาจมาลงคะแนนเสียงพร้อมกันในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งได้ ให้จัดให้มีการลงคะแนนเสียงแยกกัน หรือในระยะเวลาอื่นที่ลูกจ้างมีโอกาสลงคะแนนเสียงได้ทุกคน

ในวันเลือกตั้งให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งประกาศรายชื่อและหมายเลขประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ ณ สถานที่ที่ทำการเลือกตั้ง

(12) การเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง ให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนเสียงลับในบัตรเลือกตั้ง โดยให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปแจ้งต่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง แล้วให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งตรวจบัญชีรายชื่อและจดแจ้งหมายเหตุในบัญชีรายชื่อว่าบุคคลดังกล่าวมาใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว พร้อมทั้งมอบบัตรลงคะแนนเสียงให้ผู้มีสิทธิดังกล่าวหนึ่งชุด

(13) ก่อนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งต่อหน้าบุคคลอื่นที่อยู่ในบริเวณสถานที่เลือกตั้งเพื่อแสดงว่าไม่มีบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งใด ๆ ในหีบบัตรเลือกตั้ง แล้วพินึกหีบบัตรเลือกตั้งต่อหน้าบุคคลที่อยู่ ณ ที่นั้น และหากกระทำได้ให้บุคคลดังกล่าวร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งลงลายมือชื่อในบันทึกแจ้งการเปิดและปิดหีบบัตรดังกล่าวด้วย

(14) ให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งได้รับบัตรเลือกตั้งลงคะแนนเสียงในบัตรเลือกตั้ง โดยวิธีการกากบาทหรือทำเครื่องหมายที่แสดงว่าได้เลือกผู้ที่มีหมายเลขประจำตัวดังกล่าวเป็นกรรมการลูกจ้างผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงเกินจำนวนกรรมการลูกจ้างซึ่งกำหนดไว้ไม่ได้

ในกรณีที่มีการลงคะแนนเสียงเกินจำนวนกรรมการลูกจ้างให้ถือว่าบัตรลงคะแนนเสียงดังกล่าวเป็นบัตรเสียและไม่ให้นับคะแนนเสียงในบัตรนั้น

เมื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งลงคะแนนเสียงแล้วให้นำบัตรเลือกตั้งมอบให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งหย่อนบัตรเลือกตั้งลงในหีบบัตรเลือกตั้งต่อหน้าผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

(15) เมื่อถึงเวลาสิ้นสุดการเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งประกาศด้วยวาจาว่า พันกำหนดการลงคะแนนเสียงแล้วและจะดำเนินการนับคะแนนเสียงต่อไป

ในการนับคะแนนเสียง ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเปิดหีบบัตรและเริ่มนับคะแนนเสียงโดยการเปิดบัตรเลือกตั้งคราวละหนึ่งบัตร แสดงให้ผู้เกี่ยวข้องได้เห็นทั่วกันแล้วชานคะแนนเสียง เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่บันทึกคะแนนเสียงให้ลงคะแนนเสียงไว้ และให้ดำเนินการเช่นเดียวกันนี้จนกว่าบัตรเลือกตั้งในหีบบัตรเลือกตั้งหมด

ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งรวมคะแนนเสียงที่ได้รับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนโดยเรียงลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้คะแนนเสียงมากที่สุด จนครบจำนวนที่กำหนดไว้เป็นกรรมการลูกจ้าง

(16) ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งแจ้งให้นายจ้างและพนักงานประνομข้อพิพาทแรงงานแห่งท้องที่ที่สถานประกอบกิจการนั้นตั้งอยู่ทราบโดยไม่ชักช้าว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้าง (หรือแจ้งตามแบบ ร.ส. 20)

อนึ่ง สถานประกอบกิจการหรือลูกจ้างที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างและไม่เข้าใจในวิธีการดำเนินการเลือกตั้ง ก็อาจจะขอให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานเข้าไปให้คำปรึกษาแนะนำหรือช่วยเหลือในการเลือกตั้งโดยขอคำแนะนำได้ที่ กลุ่มงานส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ สำนักแรงงานสัมพันธ์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน หมายเลขโทรศัพท์ 0-2246-2118, 0-2643-4470, กลุ่มงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพื้นที่ หรือ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ที่สถานประกอบกิจการตั้งอยู่

2. คณะกรรมการลูกจ้างที่มาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่ง และมาจากการแต่งตั้งส่วนหนึ่ง

เกิดขึ้นเมื่อสถานประกอบกิจการนั้นมีสหภาพแรงงาน และสหภาพแรงงานมีสมาชิกเกินหนึ่งในห้าของลูกจ้างในสถานประกอบการกิจการนั้น สหภาพแรงงานมีสิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้มีจำนวนเกินกว่ากรรมการลูกจ้างอื่นที่มีได้เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานอีกหนึ่งคน ตัวอย่างเช่น สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างเกิน 200 คน แต่ไม่เกิน 400 คน จะมีกรรมการลูกจ้างได้ 9 คน ในกรณีเช่นนี้ หากมีการจัดตั้งสหภาพแรงงานและสหภาพแรงงานนั้นมีสมาชิกเกินหนึ่งในห้าของลูกจ้างทั้งหมด

(1) สหภาพแรงงานอาจใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้ 5 คน และกรรมการลูกจ้างที่สหภาพแรงงานแต่งตั้งจะต้องเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงาน

(2) กรรมการลูกจ้างที่เหลืออีก 4 คน ต้องมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งในส่วนนี้สมาชิกสหภาพแรงงานไม่มีสิทธิสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง แต่มีสิทธิเพียงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ลักษณะเช่นนี้คณะกรรมการลูกจ้างจึงประกอบด้วยสมาชิกของสหภาพแรงงาน และลูกจ้างอื่นที่มีได้เป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานนั้น

การร้องขอกับนายจ้างให้ประกาศการเลือกตั้งส่วนที่เหลือให้ดำเนินการเช่นเดียวกับการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะในประกาศกรมแรงงาน เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2518 โดยอนุโลมกล่าวคือการร้องขอนั้นต้องกระทำในนามลูกจ้างไม่ใช่สหภาพแรงงาน

ในกรณีที่สถานประกอบกิจการนั้นมีสหภาพแรงงานมากกว่าหนึ่งสหภาพฯ สหภาพแรงงานทุกสหภาพฯ จะตกลงร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการลูกจ้างโดยแบ่งจำนวนกรรมการลูกจ้าง ตามสัดส่วนสมาชิกของแต่ละสหภาพแรงงานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้ ส่วนจะต้องดำเนินการเลือกตั้งตามประกาศกรมแรงงานหรือไม่ นั้น มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. ถ้ามีสหภาพแรงงานเพียงหนึ่งสหภาพแรงงานที่มีสมาชิกเกินหนึ่งในห้า สหภาพแรงงานแห่งนั้นเท่านั้นมีสิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้าง และกรรมการอีกส่วนหนึ่งต้องมาจากการเลือกตั้ง

2. ถ้ามีสหภาพแรงงานมากกว่าหนึ่งแห่งมีจำนวนสมาชิก เกินหนึ่งในห้าของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด และสหภาพแรงงานหนึ่งได้ใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างแล้ว สหภาพแรงงานอื่นจะใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างเช่นกัน และได้ยื่นคำร้องต่อพนักงานประνομข้อพิพาทแรงงาน ลักษณะเช่นนี้เกิดการแย่งใช้สิทธิจึงต้องจัดให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง โดยจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 45 วรรคสาม ซึ่งให้นำบทบัญญัติมาตรา 15 วรรคสามและวรรคสี่มาบังคับใช้โดยอนุโลม

3. กรณีสหภาพแรงงานเพียงแห่งเดียวมีสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดได้ใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งหมด หรือกรณีสหภาพแรงงานมากกว่าหนึ่งแห่งมีจำนวนสมาชิกเกินหนึ่งในห้าของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด และสหภาพใดสหภาพหนึ่งได้ใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างบางส่วนโดยไม่มีสหภาพแรงงานอื่นหรือผู้ได้ยื่นคำร้องต่อพนักงานประνομข้อพิพาทแรงงาน สหภาพแรงงานนั้นก็เป็นผู้ใช้สิทธิแต่งตั้งคณะกรรมการลูกจ้างตามมาตรา 45 วรรคสอง โดยไม่ต้องจัดให้มีการลงคะแนนเสียง

เลือกตั้งหรือจัดให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างส่วนที่ขาดอยู่แล้วแต่กรณี
ทั้งนี้ตามมาตรา 45 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์
พ.ศ. 2518

3. คณะกรรมการลูกจ้างที่มาจากการแต่งตั้งทั้งหมด

สถานประกอบกิจการใดที่มีสหภาพแรงงาน และสหภาพแรงงานนั้นมี
จำนวนสมาชิกเกินกึ่งหนึ่งของลูกจ้างทั้งหมด สหภาพแรงงานอาจใช้สิทธิแต่งตั้ง
กรรมการลูกจ้างได้ทั้งคณะและกรรมการลูกจ้างที่สหภาพแรงงานใช้สิทธิ
แต่งตั้ง อาจจะเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานหรือไม่ก็ได้ สหภาพแรงงานจะ
แต่งตั้งลูกจ้างอื่นที่มีได้ เป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานก็ได้ การที่
สหภาพแรงงานจะใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะดังกล่าวข้างต้น ถ้า
นายจ้างหรือสหภาพแรงงานที่เกี่ยวข้องสงสัยว่าจำนวนสมาชิกจะมีครบตาม
ที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ ก็ให้ยื่นคำร้องต่อพนักงานประνομข้อพิพาท
แรงงานเพื่อให้ทำการตรวจรับรองจำนวนสมาชิกสหภาพแรงงานต่อไป
(มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518)

วิธีการดำเนินการแต่งตั้งนั้นให้สหภาพแรงงานทำหนังสือแต่งตั้ง
กรรมการลูกจ้างขึ้นตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด แจ้งต่อนายจ้างและ
พนักงานประνομข้อพิพาทแรงงานประจำท้องที่เพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

จำนวนคณะกรรมการลูกจ้าง

ในสถานประกอบกิจการที่เป็นของนายจ้างคนเดียวกัน จัดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเดียวและมีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป ลูกจ้างอาจดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างขึ้นได้หนึ่งคณะทำหน้าที่เป็นตัวแทนลูกจ้างทั้งหมดในสถานประกอบกิจการนั้น และหากสถานประกอบกิจการนั้นมีหน่วยงานสำนักงานย่อยหรือสาขาในจังหวัดอื่นๆ ซึ่งผู้บริหารในหน่วยงานย่อยนั้นๆ ไม่มีอำนาจในการจัดการและควบคุมบังคับบัญชาลูกจ้างในหน่วยงานย่อยในระดับหนึ่ง โดยหลักเกณฑ์แล้วสถานประกอบกิจการลักษณะนี้จะจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างได้เพียงคณะเดียว โดยลูกจ้างอาจใช้วิธีเฉลี่ยจำนวนกรรมการลูกจ้างที่จะจัดตั้งในจังหวัดต่างๆ นั้นตามสัดส่วนของจำนวนลูกจ้างที่มีอยู่ในจังหวัด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและในกรณีที่หน่วยงานย่อย สำนักงานย่อยหรือสาขาในจังหวัดอื่นๆ ผู้บริหารในหน่วยงานย่อยนั้น มีอำนาจในการจัดการและควบคุมบังคับบัญชาลูกจ้างในหน่วยงานย่อยในระดับหนึ่ง จะจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างได้จังหวัดละหนึ่งคณะ

การจัดตั้งอาจกระทำได้โดยวิธีการเลือกตั้งจากลูกจ้างทั่วไปและถ้ากิจการนั้นมีสหภาพแรงงาน สหภาพแรงงานนั้นอาจแต่งตั้งคณะกรรมการลูกจ้างขึ้นก็ได้ตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 หมวด 5

จำนวนลูกจ้าง ทั้งหมดใน สถานประกอบการ	จำนวนกรรมการ ลูกจ้างทั้งหมด ตามที่กฎหมาย กำหนด	สัดส่วนจำนวนสมาชิกสหภาพแรงงาน กับจำนวนลูกจ้างทั้งหมดใน สถานประกอบการ		
		เกิน 1 ใน 5		เกินกึ่งหนึ่ง
		เลือกตั้ง	สหภาพแรงงาน แต่งตั้ง	สหภาพแรงงาน แต่งตั้งทั้งหมด
50 - 100 คน	5	2	3	5
101 - 200 คน	7	3	4	7
201 - 400 คน	9	4	5	9
401 - 800 คน	11	5	6	11
801 - 1,500 คน	13	6	7	13
1,501 - 2,500 คน	15	7	8	15
2,501 - คนขึ้นไป	17 - 21	8 - 10	9 - 11	17 - 21

หากสหภาพแรงงานซึ่งมีสมาชิกเกินกว่ากึ่งหนึ่ง หรือเกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดมิได้ใช้สิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างแต่อย่างใด ลูกจ้างในสถานประกอบการนั้นสามารถเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งหมดได้

ข้อสังเกต

1. กิจการใดที่มีจำนวนลูกจ้างไม่แน่นอน ให้ถืออัตราเฉลี่ยของจำนวนลูกจ้างในระยะเวลาสามเดือนก่อนวันเลือกตั้งเป็นเกณฑ์เพื่อกำหนดจำนวนกรรมการลูกจ้าง

2. คำว่าสถานประกอบกิจการ ตามมาตรา 45 และมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 หมายความว่าหน่วยงานหนึ่งของนายจ้างอันเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการจัดการและควบคุมบังคับบัญชาลูกจ้างในหน่วยงานนั้น มิได้หมายถึงเพียงนิติบุคคลหนึ่งหรือนายจ้างคนหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าของหน่วยงาน ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการมีคณะกรรมการลูกจ้างก็เพื่อให้ลูกจ้างเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการของหน่วยงานแต่ละแห่งของนายจ้าง หลักสำคัญจึงอยู่ที่ระบบการจัดการในแต่ละหน่วยงานของนายจ้าง นอกจากนี้ในกรณีที่ในสถานประกอบกิจการนั้นๆ มีหน่วยงานหรือสาขาในต่างจังหวัด หากลักษณะของการบริหารงานมีการดำเนินงานโดยถือการสั่งการจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาค และมีลักษณะการบริหารงานเชื่อมโยงกันไปหมด มิได้แบ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตามลำพังเป็นหน่วยงานๆ แม้ว่าหน่วยงานหรือสาขาในต่างจังหวัดนั้นๆ จะได้มีการแบ่งส่วนงานออกเป็นฝ่าย หรือเป็นแผนกก็ตามถือได้ว่าหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและในต่างจังหวัดนั้นเป็นสถานประกอบกิจการเพียงสถานกิจการเดียว จึงจะมีคณะกรรมการลูกจ้างได้เพียงคณะเดียวเท่านั้น

3. ในสถานประกอบกิจการที่มีจำนวนลูกจ้าง 2,501 คนขึ้นไป กฎหมายกำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างจำนวน 17, 19 หรือ 21 คน ก็ได้ แต่เพื่อความสะดวกในการลงคะแนนเสียงเมื่อมีการขอมติในที่ประชุมคณะกรรมการลูกจ้าง และตามกฎหมายในสถานประกอบกิจการที่มีสภาพแรงงาน ซึ่งมีสมาชิกเกินหนึ่งในห้าของลูกจ้างทั้งหมด สภาพแรงงานนั้นมีสิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างเป็นจำนวนมากกว่ากรรมการลูกจ้างอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสภาพแรงงานหนึ่งคน กล่าวคือ ถ้าสถานประกอบกิจการมีจำนวนคณะกรรมการลูกจ้างทั้งหมด 17, 19 หรือ 21 คน สภาพแรงงานก็จะมีสิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้เป็นจำนวน 9 , 10 และ 11 คนตามลำดับแต่หากสถานประกอบกิจการนั้นมีจำนวนคณะกรรมการลูกจ้างทั้งหมด 18 หรือ 20 คน สภาพแรงงานก็จะไม่สามารถแบ่งจำนวนกรรมการลูกจ้างที่จะเลือกตั้ง และแต่งตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนดไว้ได้ การจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างจึงไม่ควรให้เป็นจำนวนเลขคู่

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการลูกจ้าง

(มาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518)

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระแล้ว (3 ปี) กรรมการลูกจ้างย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
4. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
5. ลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดในสถานประกอบกิจการ

นั้น มีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

6. ศาลแรงงานมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
7. มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ

• การลาออก

การลาออกจากตำแหน่งของกรรมการลูกจ้าง กฎหมายมิได้บัญญัติว่าให้ยื่นใบลาออกต่อใครแต่เมื่อพิจารณาประกาศกรมแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2518 ข้อ 17 ที่กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งแจ้งผลการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างให้นายจ้างและพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานทราบ ก็พอจะอนุมานมาใช้กับการลาออกของกรรมการลูกจ้างได้โดยให้กรรมการ

ลูกจ้างที่มาจากการเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลาออก แจ้งการลาออกเป็นลายลักษณ์อักษรให้นายจ้างและพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานทราบด้วย

แต่ในกรณีที่สหภาพแรงงานแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างบางส่วนหรือทั้งคณะนั้น การลาออกของกรรมการลูกจ้างก็ควรที่กรรมการลูกจ้างผู้นั้นจะแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสหภาพแรงงาน เพราะเมื่อสหภาพแรงงานเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลนั้นขึ้นมา การขอลาออกจึงควรแจ้งต่อประธานสหภาพแรงงาน เพื่อให้ประธานสหภาพแรงงานทราบและดำเนินการแต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทนต่อไป และควรแจ้งนายจ้างและพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานทราบด้วยเช่นกัน

- **เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ**

การที่บุคคลใดจะตกเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถนั้น ต้องปรากฏว่าบุคคลนั้นเป็นคนวิกลจริตจิตฟั่นเฟือนหรือมีข้อบกพร่องอย่างร้ายแรง ตามที่กฎหมายกำหนดและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถซึ่งบุคคลนั้นจะกระทำนิติกรรมใดๆ ไม่ได้ถ้าจะกระทำต้องให้ผู้อนุบาลกระทำแทน ส่วนบุคคลเสมือนไร้ความสามารถจะกระทำนิติกรรมใดๆ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้พิทักษ์เสียก่อนกฎหมายจึงบัญญัติให้กรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าว

• **ได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก**

“การได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก” อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ความผิดที่กรรมการลูกจ้างได้รับโทษในกรณีนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดที่กระทำต่อนายจ้างเท่านั้น แต่อาจเป็นความผิดซึ่งได้กระทำผิดต่อบุคคลอื่นที่มีใช้นายจ้างด้วย

2. “คำพิพากษาถึงที่สุด” หมายความว่า คำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ซึ่งไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกาภายในกำหนดระยะเวลา ตามที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดไว้ แต่ถ้าคู่ความใช้สิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์นั้นคดีย่อมยังไม่ถึงที่สุด จนกว่าศาลสูงจะได้พิจารณาชี้ขาดตัดสินคดีตามอุทธรณ์หรือฎีกานั้นแล้ว

3. “การได้รับโทษจำคุก” หมายถึง กรรมการลูกจ้างได้รับโทษจำคุกจริง โดยต้องชั่งอยู่ในคุกตามคำพิพากษา ดังนั้นกรณีที่มีได้มีการจำคุกจริง เช่น ศาลพิพากษาว่ากรรมการลูกจ้างมีความผิดจริงตามฟ้อง แต่มีเหตุอันควรตามที่กำหนดในมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ศาลจึงเห็นสมควรรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวกรรมการลูกจ้างไปตั้งนั้นย่อมไม่อยู่ในความหมายว่ากรรมการลูกจ้างผู้นั้นได้รับโทษคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

• ลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดในสถานประกอบการ
นั้นมิตให้พ้นจากตำแหน่ง

เนื่องจากกรรมการลูกจ้างทำหน้าที่เป็นตัวแทนของลูกจ้างทั้งหมด และ
ได้รับเลือกจากลูกจ้างส่วนใหญ่ของสถานประกอบการนั้น ดังนั้น หาก
ลูกจ้างส่วนใหญ่เห็นว่ากรรมการลูกจ้างไม่ได้ทำหน้าที่เพื่อลูกจ้างทั้งหมด หรือ
ไม่มีประสิทธิภาพก็ชอบที่จะลงมติให้พ้นจากตำแหน่งได้

สำหรับปัญหาที่ว่าลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของลูกจ้างทั้งหมดจะสามารถลง
มติให้กรรมการลูกจ้างที่สหภาพแรงงานแต่งตั้งเข้ามาพ้นจากตำแหน่งได้หรือไม่
ตามบทบัญญัติของกฎหมายใช้คำว่า “กรรมการลูกจ้างย่อมพ้นจาก
ตำแหน่งเมื่อ.....” ดังนั้น จึงต้องหมายความถึงกรรมการลูกจ้างทั้งคณะใน
สถานประกอบการนั้น ไม่ว่าจะมาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ตามลูกจ้าง
สามารถลงมติให้พ้นจากตำแหน่งได้

• ศาลแรงงานมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

การที่ศาลแรงงานจะมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้ ต้องมีผู้ร้องต่อศาล
เสียก่อน ผู้ที่จะร้องขอต่อศาลได้ก็คือลูกจ้างหรือนายจ้างของสถานประกอบการ
กิจการแห่งนั้น แต่โดยที่ลูกจ้างสามารถใช้สิทธิตามมาตรา 48 แห่งพระราช
บัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ลงมติได้อยู่แล้ว การใช้สิทธิทางศาลใน
ข้อนี้จึงน่าจะเป็นฝ่ายนายจ้าง และสามารถใช้สิทธิได้เมื่อปรากฏว่ากรรมการ

ลูกจ้างมีพฤติการณ์ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป อย่างไรก็ตามก็ไม่ห้ามลูกจ้างใช้สิทธิตามมาตรา 51 นี้ด้วย

• **มีการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ**

การที่จะให้มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะต้องมีเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 49 ซึ่งจะกล่าวภายหลัง

เมื่อกรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้มีการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างแทนตำแหน่งที่ว่างและให้กรรมการซึ่งตนแทน ตัวอย่างเช่น หากกรรมการลูกจ้างผู้หนึ่งดำรงตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปีต้องพ้นจากตำแหน่งไปไม่ว่าด้วยเหตุใด และมีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างแทนตำแหน่งที่ว่าง ลูกจ้างที่ได้รับเลือกตั้งจะอยู่ในตำแหน่งภายในระยะเวลาที่เหลือคือสองปีเท่านั้น

ข้อกำหนดให้มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ (ม. 49 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518)

ให้มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ เมื่อปรากฏว่า

1. จำนวนลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้น หรือลดลงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างที่มีอยู่เดิม
2. กรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งเกินกึ่งหนึ่ง
3. ลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นมีมติให้กรรมการลูกจ้างทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

4. ศาลแรงงานมีคำสั่งให้กรรมการลูกจ้างทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

1. จำนวนลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างที่มีอยู่เดิม เช่น

เดิมสถานประกอบกิจการ ก. มีลูกจ้าง 200 คน มีกรรมการลูกจ้างได้ 7 คน ถ้านายจ้างขยายการผลิตรับลูกจ้างเพิ่มอีก 120 คน รวมเป็น 320 คน ซึ่งลูกจ้างที่เพิ่มขึ้นนี้เกินกว่ากึ่งหนึ่งของลูกจ้างทั้งหมด (กึ่งหนึ่งของ 200 คน) จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะเพราะเมื่อมีลูกจ้าง 320 คน จะมีการกรรมการลูกจ้างได้ 9 คน ทั้งนี้เนื่องจากถ้าจะให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างเพียง 2 คน จากจำนวนลูกจ้าง (ที่เพิ่มขึ้น) 120 คน ก็จะผิดไปจากบทบัญญัติตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ในทำนองเดียวกัน ถ้าจำนวนลูกจ้างลดลงเกินกึ่งหนึ่ง เช่น ลดลง 110 คน จะเหลือลูกจ้างเพียง 90 คน (200-110) ซึ่งจะมีการกรรมการลูกจ้างได้เพียง 5 คน การที่จะคัดเลือกให้มีกรรมการลูกจ้างคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่งให้เหลือเพียง 5 คน จะเกิดปัญหาได้จึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ทั้งคณะ

● ถ้าในสถานประกอบกิจการ ก. มีลูกจ้างทั้งหมด 200 คน และมีสหภาพแรงงาน ก. ซึ่งมีสมาชิกเป็นลูกจ้าง 70 คน เกินกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด (40 คน) เดิมสหภาพแรงงานแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้ 4 คน อีก 3 คน ใช้วิธีเลือกตั้งเมื่อมีลูกจ้างเพิ่มขึ้นเป็น 320 คน

คณะกรรมการลูกจ้างจะมีกรรมการลูกจ้างได้ 9 คน (สหภาพแรงงานอาจแต่งตั้งได้ 5 คน อีก 4 คน ใช้วิธีเลือกตั้ง) ในกรณีที่มิจจำนวนลูกจ้างเพิ่มขึ้นหรือลดลงดังตัวอย่างนี้ ก็ต้องจัดให้มีการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งใหม่ทั้งคณะ

● ถ้าสหภาพแรงงาน ก. มีสมาชิก 120 คน เกินกว่ากึ่งหนึ่งของลูกจ้างทั้งหมด 200 คน แต่เมื่อรับลูกจ้างเพิ่มเป็น 320 คน กึ่งหนึ่งเท่ากับ 160 คน หากสมาชิกของสหภาพแรงงานไม่เพิ่มขึ้นเลยจะมีผลให้สหภาพแรงงาน ก. ไม่สามารถแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้ทั้งคณะ คงแต่งตั้งได้เพียง 5 คน อีก 4 คน ต้องใช้วิธีเลือกตั้งเว้นแต่จำนวนสมาชิกสหภาพแรงงานเพิ่มขึ้นจนมีจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของลูกจ้างทั้งหมด (160 คน) จึงจะมีสิทธิแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างได้ทั้งคณะ 9 คน

2. กรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งเกินกึ่งหนึ่ง

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการลูกจ้าง ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขดังที่ได้กล่าวไว้แล้วเมื่อมีกรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งเกินกึ่งหนึ่งและต้องมีการแต่งตั้งใหม่หรือเลือกตั้งใหม่ทั้งคณะ ขณะยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งใหม่หรือเลือกตั้งใหม่หรือเลือกตั้งใหม่ทั้งคณะ กรรมการลูกจ้างที่เหลือจะยังไม่พ้นจากตำแหน่งกรรมการลูกจ้าง เนื่องจากมาตรา 48 (7) บัญญัติให้กรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ เมื่อมีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ ดังนั้น เมื่อยังไม่มีกรรมการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ กรรมการลูกจ้างที่เหลือจึงยังไม่พ้นจากตำแหน่ง

3. ลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของลูกจ้างในสถานประกอบการนั้นมิมีสิทธิให้ กรรมการลูกจ้างทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

การที่กฎหมายให้สิทธิแก่ลูกจ้างในการปลดกรรมการลูกจ้างออกจากตำแหน่งได้นี้เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย กล่าวคือ เมื่อกรรมการลูกจ้างเป็นตัวแทนของลูกจ้างทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งของลูกจ้าง ถ้าปรากฏว่ากรรมการลูกจ้างมิได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนที่ดีหรือไม่สุจริต ฯลฯ ลูกจ้างทั้งหมดมีสิทธิที่จะลงมติให้กรรมการลูกจ้างนั้นพ้นจากตำแหน่งได้ การใช้สิทธิตามอนุमतรานี้ ลูกจ้างสามารถลงมติให้กรรมการลูกจ้างที่มาจากการแต่งตั้งของสหภาพแรงงานพ้นจากตำแหน่งได้ด้วย ตามเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว

4. ศาลแรงงานมีคำสั่งให้กรรมการลูกจ้างทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

ในเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกับที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 3 กล่าวคือ ศาลแรงงานจะออกคำสั่งนี้ได้ต้องมีผู้ร้องขอเสียก่อน ซึ่งผู้ร้องขออาจจะเป็นนายจ้างหรือลูกจ้างก็ได้

บทที่ 3

กฎหมายและประกาศกรมแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ในการเลือกตั้ง คณะกรรมการลูกจ้าง

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

หมวด 5 คณะกรรมการลูกจ้าง

มาตรา 45 ในสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป ลูกจ้างอาจจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นได้

ในกรณีที่ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นเกินหนึ่งในห้าของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานให้คณะกรรมการลูกจ้างประกอบด้วยลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้น ที่สหภาพแรงงานแต่งตั้งมีจำนวนมากกว่ากรรมการอื่นที่มีได้เป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานหนึ่งคน ถ้าลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงาน สหภาพแรงงานอาจแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างทั้งคณะก็ได้

ให้นำมาตรา 15 วรรคสามและวรรคสี่มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างตามวรรคสองโดยอนุโลม

หมายเหตุ

มาตรา 15 สมาคมนายจ้างหรือสหภาพแรงงานอาจแจ้งข้อเรียกร้องตามมาตรา 13 ต่อกฎฝ่ายหนึ่งแทนนายจ้างหรือลูกจ้างซึ่งเป็นสมาชิกได้จำนวนสมาชิกซึ่งเป็นลูกจ้างต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนลูกจ้างทั้งหมด

ในกรณีที่สหภาพแรงงานเป็นผู้แจ้งข้อเรียกร้อง ข้อเรียกร้องนั้นไม่จำเป็นต้องมีรายชื่อและลายมือชื่อลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้อง

ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่า สหภาพแรงงานนั้นจะมีลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องเป็นสมาชิกครบจำนวนที่ได้ระบุไว้ในวรรคหนึ่งหรือไม่นายจ้างสมาคมนายจ้าง หรือสหภาพแรงงานที่เกี่ยวข้อง อาจยื่นคำร้องโดยทำหนังสือให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานตรวจรับรองเมื่อพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานได้รับคำร้องดังกล่าวแล้วให้ดำเนินการตรวจหลักฐานทั้งปวงว่าสหภาพแรงงานนั้นมีลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องเป็นสมาชิกหรือไม่ ถ้ามีให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานออกหนังสือรับรอง มอบให้ผู้ยื่นคำร้องเป็นหลักฐาน ถ้าไม่มีให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานแจ้งให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทราบ

ในกรณีที่สหภาพแรงงานเป็นผู้แจ้งข้อเรียกร้อง ถ้าความปรากฏแก่พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานตามคำร้องของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งว่า ลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องนั้นบางส่วนเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานอื่นด้วย ให้พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานจัดให้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนลูกจ้างในการดำเนินการตามมาตรา 13

มาตรา 46 คณะกรรมการลูกจ้างมีจำนวนดังต่อไปนี้

- (1) ห้าคน สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยคน
- (2) เจ็ดคน สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างเกินหนึ่งร้อยคน แต่ไม่เกินสองร้อยคน
- (3) เก้าคน สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างเกินสองร้อยคน แต่ไม่เกินสี่ร้อยคน
- (4) สิบเอ็ดคน สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างเกินสี่ร้อยคน แต่ไม่เกินแปดร้อยคน
- (5) สิบสามคน สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างเกินแปดร้อยคน แต่ไม่เกินหนึ่งพันห้าร้อยคน
- (6) สิบห้าคน สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างเกินหนึ่งพันห้าร้อยคน แต่ไม่เกินสองพันห้าร้อยคน
- (7) สิบเจ็ดคนถึงยี่สิบเอ็ดคน สำหรับสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างเกินสองพันห้าร้อยคน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างให้เป็นไปตามที่
อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 47 กรรมการลูกจ้างอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี แต่อาจได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งใหม่ได้

มาตรา 48 นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (5) ลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดในสถานประกอบกิจการนั้น มีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

(6) ศาลแรงงานมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(7) มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ
เมื่อกรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้มีการเลือกตั้งหรือ
แต่งตั้งกรรมการลูกจ้างแทนตำแหน่งที่ว่าง แล้วแต่กรณี

กรรมการลูกจ้างซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งตามวรรคสองอยู่ในตำแหน่งตามวาระของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา 49 ให้มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ เมื่อ

- (1) จำนวนลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดที่มีอยู่เดิม

- (2) กรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งเกินกึ่งหนึ่ง
- (3) ลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้นมีมติให้กรรมการลูกจ้างทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง
- (4) ศาลแรงงานมีคำสั่งให้กรรมการลูกจ้างทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา 50 นายจ้างต้องจัดให้มีการประชุมหารือกับคณะกรรมการลูกจ้างอย่างน้อยสามเดือนต่อหนึ่งครั้ง หรือเมื่อกรรมการลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของกรรมการลูกจ้างทั้งหมด หรือสหภาพแรงงานร้องขอโดยมีเหตุผลสมควร เพื่อ

- (1) จัดสวัสดิการแก่ลูกจ้าง
- (2) ปรึกษาหารือเพื่อกำหนดข้อบังคับในการทำงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อนายจ้างและลูกจ้าง
- (3) พิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง
- (4) หาทางปรองดองและระงับข้อขัดแย้งในสถานประกอบกิจการ

ในกรณีที่คณะกรรมการลูกจ้างเห็นว่าการกระทำของนายจ้างจะทำให้ลูกจ้างไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร คณะกรรมการลูกจ้าง ลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานมีสิทธิร้องขอให้ศาลแรงงานพิจารณาวินิจฉัย

มาตรา 51 ในกรณีที่กรรมการลูกจ้างผู้ใดหรือคณะกรรมการลูกจ้างไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยสุจริต หรือกระทำการอันไม่สมควรอันเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเปิดเผยความลับของนายจ้างเกี่ยวกับการประกอบกิจการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร นายจ้างมีสิทธิร้องขอให้ศาล

แรงงานมีคำสั่งให้กรรมการลูกจ้างผู้นั้นหรือกรรมการลูกจ้างทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งได้

มาตรา 52 ห้ามมิให้นายจ้างเลิกจ้าง ลดค่าจ้าง ลงโทษ ชดชวางการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการลูกจ้าง หรือกระทำการใดๆ อันอาจเป็นผลให้กรรมการลูกจ้างไม่สามารถทำงานอยู่ต่อไปได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลแรงงาน

มาตรา 53 ห้ามมิให้นายจ้างให้หรือตกลงจะให้เงินหรือทรัพย์สินแก่กรรมการลูกจ้าง เว้นแต่ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด โบนัส เงินปันผล หรือประโยชน์อื่นที่กรรมการลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามปกติในฐานะลูกจ้าง

หมวด 10 บทกำหนดโทษ

มาตรา 143 นายจ้างผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 50 มาตรา 52 หรือมาตรา 53 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตามบทบัญญัติ ของกฎหมาย นายจ้างจะต้องจัดให้มีการประชุมหารือกับคณะกรรมการลูกจ้างอย่างน้อยสามเดือนต่อหนึ่งครั้ง หรือเมื่อกรรมการลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของกรรมการลูกจ้างทั้งหมด หรือสภาพแรงงานร้องขอโดยมีเหตุผลอันสมควร

หากนายจ้างฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม จะได้รับโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประกาศกรมแรงงาน
เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้ง
คณะกรรมการลูกจ้าง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติ
แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 อธิบดีกรมแรงงาน กำหนดหลักเกณฑ์และวิธี
การเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในสถานประกอบกิจการแห่งหนึ่ง ให้เลือกตั้งกรรมการลูกจ้างได้
หนึ่งคณะ เว้นแต่สถานประกอบกิจการนั้นมีหน่วยงานหรือสาขาในจังหวัดอื่น
ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการเช่นว่านั้น อาจตกลงกันเลือกตั้งกรรมการ
ลูกจ้างขึ้นจังหวัดละคณะได้ จำนวนกรรมการลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ
หรือในหน่วยงานหรือสาขาในแต่ละจังหวัดให้กำหนดโดยถือหลักเกณฑ์ตาม
มาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

ข้อ 2 ในสถานประกอบกิจการที่มีจำนวนลูกจ้างไม่แน่นอนให้ถืออัตรา
เฉลี่ยของจำนวนลูกจ้างในระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการเลือกตั้งเป็นเกณฑ์
เพื่อกำหนดจำนวนกรรมการลูกจ้าง

ข้อ 3 ให้ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการที่ประสงค์จะให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง ลงลายมือชื่อร่วมกันไม่น้อยกว่าสิบคนแจ้งเป็นหนังสือต่อนายจ้างหรือพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานแห่งท้องที่ที่สถานประกอบกิจการนั้นตั้งอยู่ว่าจะให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง ทั้งนี้ให้แจ้งล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ข้อ 4 ให้ลูกจ้างซึ่งลงลายมือชื่อในหนังสือแจ้งว่าจะให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างแต่งตั้งลูกจ้างในสถานประกอบกิจการซึ่งไม่ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้างห้าคนเป็นคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

ข้อ 5 ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง ตลอดจนกำหนดระยะเวลารับสมัคร ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้างและแจ้งให้นายจ้างหรือพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานทราบโดยเร็ว ในการนี้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งอาจแจ้งตามแบบ ร.ส. 17 ท้ายหลักเกณฑ์นี้ได้

เมื่อนายจ้างได้รับแจ้งแล้ว ให้นายจ้างประกาศการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างโดยมีข้อความตามที่คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งแจ้งให้ทราบไว้ ณ สถานที่ที่ลูกจ้างทำงานทุกแห่ง เป็นเวลาอย่างน้อยสิบวันก่อนวันเลือกตั้ง การประกาศจะทำตามแบบ ร.ส. 18 ท้ายหลักเกณฑ์นี้ก็ได้

ในกรณีที่พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้นำพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานแจ้งให้นายจ้างดำเนินการตามวรรคสอง

ข้อ 6 ในกรณีที่สถานประกอบกิจการใดแบ่งเป็นแผนกหรือเป็นหน่วยงาน ถ้าคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเห็นสมควรและลูกจ้างส่วนข้างมากเห็นชอบด้วยจะให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างแยกตามแผนกหรือหน่วยงาน เพื่อให้ครบจำนวนกรรมการลูกจ้างตามข้อ 1 ก็ได้

ข้อ 7 ภายใต้บังคับข้อ 4 ลูกจ้างในสถานประกอบกิจการทุกคนมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ข้อ 8 ให้ผู้ที่จะมีสิทธิเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้างยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งต่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งภายในกำหนดระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในประกาศ ใบสมัครรับเลือกตั้งให้มีข้อความตามแบบ ร.ส. 19 ท้ายหลักเกณฑ์นี้หรือมีข้อความอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อและชื่อสกุล
- (2) อายุ
- (3) ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานประกอบกิจการดังกล่าวตลอดจนระยะเวลาในการทำงานกับสถานประกอบกิจการแห่งนั้น
- (4) ลายมือชื่อ

เมื่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งได้รับใบสมัคร ให้กำหนดหมายเลขประจำตัวผู้สมัครเรียงตามลำดับใบสมัคร ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหมายเลขประจำตัวผู้สมัคร ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งกำหนดหมายเลขโดยวิธีจับฉลาก

ข้อ 9 ให้นายจ้าง จัดแพ่งหรือป้ายสำหรับผู้สมัครเลือกตั้งประกาศหาเสียงเลือกตั้งภายในบริเวณสถานประกอบกิจการไม่น้อยกว่าสองแห่ง

ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้หมายเลขประจำตัวแล้ว มีสิทธิดำเนินการหาเสียง ปิดประกาศ ณ แพงหรือป้ายที่นายจ้างจัดไว้ตามวรรคหนึ่ง หรือ โดยการประชุมลูกจ้างผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่จะปิดประกาศ ณ ที่อื่นนอกจากแผงหรือป้ายที่นายจ้างจัดไว้ หรือประชุมลูกจ้างหรือกระจายเสียงในระหว่างเวลาทำงานได้ต่อเมื่อนายจ้างอนุญาต

ข้อ 10 ให้นายจ้างจัดทำบัญชีรายชื่อลูกจ้างทุกคนในสถานประกอบการ และส่งให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งหนึ่งชุดก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน และนำบัญชีรายชื่อลูกจ้างดังกล่าวอีกชุดหนึ่งปิดประกาศไว้ให้ลูกจ้างตรวจดูรายชื่อก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน

ในกรณีที่ไม่มีรายชื่อลูกจ้างผู้ใดในบัญชี หรือบัญชีรายชื่อลูกจ้างดังกล่าวไม่ถูกต้อง ลูกจ้างมีสิทธิคัดค้านและขอให้นายจ้างแก้ไขให้ถูกต้องได้ ให้นายจ้างดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว และปิดประกาศบัญชีรายชื่อลูกจ้างใหม่ก่อนวันเลือกตั้ง

ข้อ 11 ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเตรียมการเลือกตั้งโดยจัดหาอุปกรณ์สำหรับใช้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ดังต่อไปนี้

- (1) บัตรเลือกตั้งซึ่งมีหมายเลขประจำตัวผู้สมัครทุกคน
- (2) หีบลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- (3) เครื่องเขียน
- (4) กระดานหรือกระดาษหรืออุปกรณ์อย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันเพื่อใช้ในการนับคะแนนเสียง ทั้งนี้ ให้มีขนาดใหญ่พอที่จะให้บุคคลอื่นเห็นได้ชัดเจนขณะนับคะแนนเสียง

ให้นายจ้างหรือพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานจัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งร้องขอ

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งกำหนดระยะเวลาลงคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสี่ชั่วโมงติดต่อกัน

ในกรณีที่ลูกจ้างทำงานเป็นกะหรือทำงานในเวลาแตกต่างกันหรือทำงานต่างสถานที่กัน และไม่อาจมาลงคะแนนเสียงพร้อมกันในระยะเวลาหนึ่งได้ ให้จัดให้มีการลงคะแนนเสียงแยกกัน หรือในระยะเวลาอื่นที่ลูกจ้างมีโอกาสลงคะแนนเสียงได้ทุกคน

ในวันเลือกตั้งให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งประกาศรายชื่อและหมายเลขประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ ณ สถานที่ทำการเลือกตั้ง

ข้อ 13 การเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนเสียงในบัตรเลือกตั้ง โดยให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปแจ้งต่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง แล้วให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งตรวจบัญชีรายชื่อ และจดแจ้งหมายเหตุในบัญชีรายชื่อว่าบุคคลดังกล่าวมาใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว พร้อมทั้งมอบบัตรลงคะแนนเสียงให้ผู้มีสิทธิดังกล่าวหนึ่งชุด

ข้อ 14 ก่อนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งต่อหน้าบุคคลอื่นที่อยู่ในบริเวณสถานที่เลือกตั้งเพื่อแสดงว่าไม่มีบัตรเลือกตั้งหรือสิ่งใดๆ ในหีบบัตรเลือกตั้งแล้วผนึกหีบบัตรเลือกตั้งนั้นต่อหน้าบุคคลที่อยู่ ณ ที่นั้น และหากกระทำได้ให้บุคคลดังกล่าวร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง ลงลายมือชื่อในบันทึกแจ้งการเปิด

และปิดหีบบัตรดังกล่าวด้วย

ข้อ 15 ให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งได้รับบัตรเลือกตั้งลงคะแนนเสียงในบัตรเลือกตั้งโดยวิธีกากบาท หรือทำเครื่องหมายที่แสดงว่าได้เลือกผู้ที่มีหมายเลขประจำตัวดังกล่าวเป็นกรรมการลูกจ้าง ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะลงคะแนนเสียงเกินจำนวนกรรมการลูกจ้าง ซึ่งกำหนดไว้ไม่ได้ ในกรณีที่มีการลงคะแนนเสียงเกินจำนวนกรรมการลูกจ้างให้ถือว่าบัตรลงคะแนนเสียงดังกล่าวเป็นบัตรเสียและไม่ให้นับคะแนนเสียงในบัตรนั้น

เมื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งลงคะแนนเสียงแล้ว ให้พับบัตรเลือกตั้งมอบให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งหย่อนบัตรเลือกตั้งลงในหีบบัตรเลือกตั้งต่อหน้าผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ข้อ 16 เมื่อถึงเวลาสิ้นสุดการเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งประกาศด้วยวาจาว่าพ้นกำหนดการลงคะแนนเสียงแล้วและจะดำเนินการนับคะแนนเสียงต่อไป

ในการนับคะแนนเสียงให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งเปิดหีบบัตรและเริ่มนับคะแนนเสียง โดยการเปิดบัตรเลือกตั้งคราวละหนึ่งบัตรแสดงให้ผู้เกี่ยวข้องได้เห็นทั่วกัน แล้วชานคะแนนเสียงเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งซึ่งมีหน้าที่บันทึกคะแนนเสียงได้ลงคะแนนเสียงไว้ และให้ดำเนินการเช่นเดียวกันนี้จนกว่าบัตรเลือกตั้งในหีบบัตรเลือกตั้งหมด

ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งรวมคะแนนเสียงที่ได้รับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคน ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้คะแนนเสียงมากที่สุดตามลำดับครบจำนวนที่กำหนดไว้เป็นกรรมการลูกจ้าง

ข้อ 17 ให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งแจ้งให้นายจ้างและพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานแห่งท้องที่ที่สถานประกอบกิจการนั้นตั้งอยู่ทราบโดยไม่ชักช้า ว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้างหรือแจ้งตามแบบ ร.ส. 20 ท้ายหลักเกณฑ์นี้

ข้อ 18 ให้กรรมการลูกจ้างซึ่งได้รับเลือกตั้งตามข้อ 16 มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะกรรมการลูกจ้างนับแต่วันที่เลือกตั้งเป็นต้นไป

ข้อ 19 การเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างดังกล่าวมาแล้ว มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ 16 พฤษภาคม 2518

นิคม จันทรวีฑูร

อธิบดีกรมแรงงาน

บทที่ 4

การดำเนินงานของ คณะกรรมการลูกจ้าง

แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการลูกจ้าง

คณะกรรมการลูกจ้าง เมื่อได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งแล้วจะดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 3 ปี การที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอาจสรุปเป็นแนวทางการดำเนินงานได้ดังนี้

(1) ตั้งประธานกรรมการลูกจ้างขึ้นเป็นการภายในโดยเลือกกันเองระหว่างกรรมการเพื่อทำหน้าที่ประสานงานหรือเป็นหลักของคณะกรรมการลูกจ้างในการดำเนินการต่างๆ และเป็นผู้ที่ติดต่อประสานงานกับนายจ้างและลูกจ้างอื่นๆ

(2) แต่งตั้งเลขานุการของคณะกรรมการลูกจ้าง เพื่อทำหน้าที่ด้านธุรการ การจดยางานการประชุม รวบรวมความเห็นของกรรมการลูกจ้าง แล้วจัดพิมพ์เป็นวาระการประชุมเสนอต่อนายจ้างเพื่อพิจารณาล่วงหน้าก่อนการประชุมกับคณะกรรมการลูกจ้าง

(3) คณะกรรมการลูกจ้างควรกำหนดเวลาพบปะกันเป็นครั้งคราวตามสมควร เพื่อหารือปัญหาต่างๆ ที่ควรแก้ไข หรือหนทางที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการพบปะหารือกับฝ่ายนายจ้างเสมอ

(4) คณะกรรมการลูกจ้าง เมื่อได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งขึ้นมาแล้วทุกคนควรศึกษาถึงหน้าที่และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลูกจ้างให้เข้าใจโดยแจ่มชัดตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ทั้งนี้อาจหารือกับนายจ้างเพื่อขออนุญาตให้มีการอบรมให้รู้ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่ถูกต้องของคณะกรรมการลูกจ้าง โดยประสานหน่วยงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในท้องที่ที่สถานประกอบกิจการตั้งอยู่

กรรมการลูกจ้างทุกคนควรปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของลูกจ้างและนายจ้าง ไม่ถือโอกาสนำเอาตำแหน่งกรรมการลูกจ้างและความไว้วางใจที่ลูกจ้างและนายจ้างมอบให้ไปอวดอ้างเพื่อดำเนินการนอกเหนือกฎระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบกิจการนั้น

(5) ถ้านายจ้างไม่จัดให้มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการลูกจ้างอย่างน้อยสามเดือนต่อหนึ่งครั้งตามกฎหมายกำหนด กรรมการลูกจ้างควรติดต่อสอบถามนายจ้างขอให้เปิดการประชุมโดยเร็ว ถ้านายจ้างยังเพิกเฉยอยู่ก็ให้กรรมการลูกจ้างรีบแจ้งให้พนักงานประνομข้อพิพาทแรงงานทราบ

ทั้งสองฝ่ายควรวางแผนทางที่จะปฏิบัติต่อกันในเรื่องของการประชุมหารือ ควรกำหนดแบบแผนในการประชุมในรายละเอียดให้แจ่มชัดทุกขั้นตอน

(6) ขอบเขตของเรื่องที่ควรจะนำเข้าสู่การร่วมปรึกษาหารือระหว่าง

ฝ่ายนายจ้างกับคณะกรรมการลูกจ้างนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด และ
แนวทางในการนำผลจากการปรึกษาหารือไปปฏิบัติ

6.1 เรื่องที่จะนำเข้าหารือ (นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด)

- ประสิทธิภาพการผลิต
- ความปลอดภัยในการทำงาน
- การจัดทำความสะอาดในสถานประกอบกิจการ
- การทำกิจกรรมที่ก่อประโยชน์แก่ชุมชนตามโอกาส
- การพิจารณาความดี ความชอบ และการลงโทษ
- การชะลอการเลิกจ้างและการโยกย้ายตำแหน่งการแต่งตั้งบุคคล
- การจัดสรรผลประโยชน์ที่พึงได้
- การดำเนินการสหกรณ์ ฅาปนกิจ และร้านค้า
- เรื่องที่จะยื่นข้อเรียกร้อง

6.2 แนวทางในการนำผลการปรึกษาหารือไปปฏิบัติ

● จัดทำบันทึกสรุปการร่วมปรึกษาหารือเป็นลายลักษณ์อักษร
ระหว่างฝ่ายบริหารและกรรมการลูกจ้าง

- ประชาสัมพันธ์ผลสรุปให้ทราบทั่วกัน
- ทั้งสองฝ่ายนำไปปฏิบัติ
- กรณีที่ลูกจ้างเสียประโยชน์ให้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย
- กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการ และกรรมการ
ลูกจ้างในการปฏิบัติตามข้อปรึกษาหารือร่วม

● ทั้งสองฝ่ายควรติดตามการปฏิบัติตามข้อปรึกษาหารือร่วมและ
แก้ไขให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์

(7) ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ กล่าวคือลูกจ้างและฝ่ายจัดการทุกคนในสถานประกอบกิจการนั้น ควรมีสิทธิรับรู้ผลของการประชุม รวมทั้งมติในที่ประชุมระหว่างฝ่ายนายจ้างและคณะกรรมการลูกจ้าง

หลักการบริหารงานของคณะกรรมการลูกจ้าง

การบริหารงานของคณะกรรมการลูกจ้างจำเป็นจะต้องพิจารณาจากขอบเขตหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ประกอบกับสภาพความสัมพันธ์ภายในระหว่างนายจ้างกับคณะกรรมการลูกจ้างเป็นเกณฑ์ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของทุกฝ่ายในสถานประกอบกิจการนั้นๆ

ขอบเขตการดำเนินงานที่กฎหมายรับรอง

คณะกรรมการลูกจ้างมีหน้าที่จะต้องร่วมปรึกษาหารือกับนายจ้างเพื่อพิจารณาข้อยุติร่วมกันในเรื่องต่างๆดังนี้

- ก. การจัดสวัสดิการแก่ลูกจ้าง
- ข. ปรึกษาหารือเพื่อกำหนดข้อบังคับในการทำงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อนายจ้างและลูกจ้าง
- ค. พิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง
- ง. ทหาทางปรองดองและระงับข้อขัดแย้ง

ก. การจัดสวัสดิการแก่ลูกจ้าง

คณะกรรมการลูกจ้างควรใช้ดุลยพินิจว่าเหมาะสมหรือจำเป็นแค่ไหนอย่างไรที่จะเสนอขอสวัสดิการนั้นๆ กับนายจ้าง โดยต้องพิจารณาความเป็นไปได้และกำลังทรัพย์ของนายจ้างประกอบด้วย ทั้งนี้คณะกรรมการลูกจ้างต้องคำนึงถึงจำนวนลูกจ้างที่จะได้รับผลประโยชน์ว่ามากพอสมควร และคุ้มกับรายจ่ายของนายจ้างที่ต้องเพิ่มขึ้นเพื่อจัดสวัสดิการนั้นหรือไม่

ข. ปริญญาหรือเพื่อกำหนดข้อบังคับในการทำงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อนายจ้างและลูกจ้าง

ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน นายจ้างมีอำนาจกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานได้ฝ่ายเดียว คณะกรรมการลูกจ้างจึงเป็นเพียงผู้หยิบยกกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบางข้อที่ลูกจ้างส่วนใหญ่ ไม่พอใจหรือมีปัญหาในทางปฏิบัติมาชี้แจงแถลงเหตุผลกันในที่ประชุมกับฝ่ายนายจ้าง เพื่อขอให้เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขให้เหมาะสมหรือให้เกิดความคล่องตัวในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายนายจ้างชี้แจงเหตุผล วัตถุประสงค์หรือความจำเป็นที่จะต้องออกกฎระเบียบข้อนั้น ๆ ไว้ อันจะมีผลในทางเสริมสร้างแรงงานสัมพันธ์ที่ดีอีกส่วนหนึ่งด้วย

การดำเนินการในข้อ ก. และ ข. เป็นเรื่องที่มีผลกระทบโดยตรงกับข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ดังนั้น เมื่อที่ประชุมร่วมระหว่างฝ่ายนายจ้างกับคณะกรรมการลูกจ้างมีข้อยุติแล้ว หาก

(1) ข้อยุตินั้นเป็นประโยชน์แก่นายจ้าง และลูกจ้างมากกว่าข้อตกลงฯ เดิม ทั้งสองอาจประกาศใช้ได้ โดยถือว่าเป็นสัญญาจ้างแรงงานที่เป็นคุณแก่

ลูกจ้างยิ่งกว่ามีผลใช้บังคับได้ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติ
แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

(2) ข้อยุตินั้นเป็นคุณแก่นายจ้างฝ่ายเดียว หรือเป็นข้อยุติที่ลิดรอนหรือ
ลดประโยชน์ที่ลูกจ้างเคยได้รับอยู่ลงจากเดิม ไม่มีผลในการบังคับใช้ แต่จะ
เป็นประโยชน์ร่วมกันระหว่างฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างในโอกาสต่อไป เมื่อมี
การดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงข้อตกลง
เกี่ยวกับสภาพการจ้าง กล่าวคือ เป็นข้อยุติเบื้องต้นที่ทั้งสองฝ่ายต่างยอมรับ
เหตุผลและเงื่อนไขแห่งข้อยุตินั้นๆ เมื่อมีการแจ้งข้อเรียกร้อง ฝ่ายแจ้งข้อเรียก
ร้องก็สามารถนำข้อยุติจากการปรึกษาหารือร่วมกันไปบรรจุไว้ในข้อเรียกร้อง
เพื่อให้เปลี่ยนแปลงของข้อยุตินั้นๆ เป็นข้อตกลง ฯ ซึ่งมีผลใช้บังคับต่อไป

ค. พิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง

การร้องทุกข์ของลูกจ้างให้นายจ้างจัดการแก้ไขหรือคลี่คลายเรื่องใด
เรื่องหนึ่งเพื่อระงับข้อขัดแย้งระหว่างกัน มีขอบข่ายของข้อร้องทุกข์กว้าง ๆ ดังนี้

(1) เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่

(1.1) กฎหมายและคำสั่งต่างๆ ที่ทางราชการประกาศใช้เกี่ยวกับ
เรื่องแรงงานทั้งหมด เช่น พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518,
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

(1.2) สัญญาข้อตกลงร่วมหรือสัญญาส่วนบุคคล ได้แก่ สัญญา
ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง สัญญาจ้างแรงงาน ฯลฯ

(1.3) ระเบียบข้อบังคับหรือคำสั่งได้แก่ ระเบียบการร้องทุกข์
ระเบียบการลงโทษ ระเบียบการลา ฯลฯ ต้องชอบด้วยกฎหมายแรงงาน

ในกรณีที่นายจ้างออกระเบียบใด โดยขัดหรือฝ่าฝืนกฎหมายแรงงาน หรือบาง ครั้งลงโทษรุนแรงเกินกว่าเหตุก็นำมาเป็นเรื่องร้องทุกข์ได้

(1.4) ธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งเป็นเรื่องศาสนา ประเพณีของ ท้องถิ่น

(2) สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการทำงาน

ได้แก่ การดูแลสถานที่ในเรื่องของการระบายอากาศ ความร้อน ความหนาว เสียง แสงสว่าง ความปลอดภัยต่างๆ ฯลฯ ซึ่งขั้นต่ำเป็นไปตาม ที่กฎหมายกำหนดไว้

(3) การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นธรรม และละเมิดศักดิ์ศรีของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
ได้แก่ การเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของกันและกัน ไม่ล่วงละเมิด สิทธิอันควรของอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น นายจ้างไม่ควรพุดจาหยาบคายกับลูกจ้าง และการปฏิบัติต่อลูกจ้างในทุกวิถีทางต้องเป็นไปโดยยุติธรรมไม่ลำเอียงหรือ เลือกปฏิบัติให้สิทธิแก่ลูกจ้างโดยเสมอกัน

(4) เกี่ยวกับการตีความ การปฏิบัติตามสัญญาข้อตกลง

สัญญาข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างซึ่งทั้งสองฝ่ายอาจเขียนไว้ คลุมเครือโดยไม่ตั้งใจ เมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องตีความอาจทำให้เกิดปัญหาข้อ ขัดแย้งขึ้นได้ จะเห็นได้ว่าขอบข่ายของเรื่องที่จะร้องทุกข์นั้นมักกว้างขวางพอ สมควร และการดำเนินการพิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง คณะกรรมการ ลูกจ้างควรกระทำเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ร้องทุกข์ ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการก้าวล่วงไปในขบวนการยุติข้อร้องทุกข์ ที่มีขั้นตอนการพิจารณา กำหนดไว้ โดยชัดเจนอยู่แล้วในระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบกิจการ

นั้น ดังนั้นการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างฝ่ายนายจ้างกับคณะกรรมการ ลูกจ้างเกี่ยวกับการพิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง จึงอาจจำแนกลักษณะการ ดำเนินการออกได้ ดังนี้

1) การพิจารณาเกี่ยวกับข้อร้องทุกข์ของลูกจ้างโดยส่วนรวม เช่น เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพการทำงาน ฯลฯ

2) ติดตามผลการพิจารณาคำร้องทุกข์ในขั้นตอนการร้องทุกข์ของ สถานประกอบกิจการ

3) พิจารณาให้ความเห็นในกรณีที่ผู้ที่มีอำนาจในการยุติข้อร้องทุกข์ ตามขั้นตอนได้เสนอเรื่องให้พิจารณา ให้ความเห็นในการประชุมร่วมกัน ระหว่างฝ่ายนายจ้างกับคณะกรรมการลูกจ้าง

ดังนั้น หากการพิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้างในสถานประกอบ กิจการบางแห่งมีระเบียบเกี่ยวกับการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ของลูกจ้างอยู่บ้าง แล้ว แต่เมื่อมีกรรมการลูกจ้าง ลูกจ้างอาจยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ผ่านทางคณะกรรมการลูกจ้างก็ได้ ด้วยความรู้สึกว่ากรรมการลูกจ้างในฐานะตัวแทนของ ตนจะสามารถดำเนินการได้ผลดีกว่า หรืออาจเป็นไปได้ว่าลูกจ้างได้ร้องเรียนตาม ลำดับแล้ว แต่เห็นว่าตนเองยังไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงร้องขอให้กรรมการ ลูกจ้างดำเนินการให้ ซึ่งกรรมการลูกจ้างก็ควรที่จะพิจารณาคำร้องทุกข์โดย รอบคอบ และต้องแยกให้ออกว่าการร้องทุกข์นั้นเป็นเรื่องที่สามารถจะรับไว้ พิจารณาได้หรือไม่ เช่น เป็นเรื่องส่วนตัว การละเมิดเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่หรือ การละเมิดศักดิ์ศรีหรือข้อกฎหมาย เป็นต้น และจะต้องพิจารณาโดยให้ความ

เป็นธรรมชาติที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องทุกข์เป็นฝ่ายผิด ผู้ร้องทุกข์จะต้องยอมรับข้อเท็จจริงนั้นเพื่อสร้างความเชื่อถือให้เกิดแก่นายจ้าง เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในสถานประกอบการ

ง. ทาทางปรองดอง และระงับข้อขัดแย้ง

ความขัดแย้งในสถานประกอบการมีได้หลายลักษณะหลายรูปแบบ อาจเป็นความขัดแย้งในระดับลูกจ้างด้วยกันหรือระหว่างฝ่ายบริหารกับลูกจ้าง อาจเริ่มจากความไม่พอใจกันเป็นส่วนตัวจนมีผลให้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกัน ในสถานที่ทำงานหรืออาจเกิดจากการมองอีกฝ่ายหนึ่งอย่างมีอคติ

คณะกรรมการลูกจ้างควรมีส่วนช่วยประสานความเข้าใจกันหาทางปรองดองและระงับปัญหาข้อขัดแย้งที่กำลังจะเกิดหรือเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งอาจเป็นเพียงปัญหาข้อขัดแย้งเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสถานประกอบการนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

ขอบเขตการดำเนินงานนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด

ผลจากการดำเนินงานในกรณีนี้จะมีขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายมีความเชื่อมั่นว่าการปรึกษาหารือร่วมกัน เป็นระบบที่ให้คุณประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารองค์การ นายจ้างควรรับความเห็นของคณะกรรมการลูกจ้างไว้พิจารณาด้วยความจริงใจโดยไม่มีอคติ เพราะข้อเสนอแนะ

บางเรื่องอาจเกี่ยวข้องกับระบบการบริหารองค์การอยู่ด้วย และเมื่อพิจารณาแล้วหากเห็นว่าพอจะถือปฏิบัติได้ก็ควรดำเนินการและแจ้งให้ที่ประชุมคณะกรรมการลูกจ้างทราบ

ข้อควรคำนึงในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลูกจ้าง

แม้ว่ากฎหมายจะให้สิทธิแก่ลูกจ้างในการจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง แต่การที่คณะกรรมการลูกจ้างจะปฏิบัติงานอย่างได้ผลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้างนั้น นายจ้างจะต้องให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง และการที่คณะกรรมการลูกจ้างจะได้รับการยอมรับในทางปฏิบัติ นั้นควรคำนึงถึงการปฏิบัติ ดังนี้

(1) กรรมการลูกจ้างจะต้องปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างแก่ลูกจ้างทั่วไป เพราะผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งให้เป็นกรรมการลูกจ้างนั้นถือว่าเป็นบุคคลที่ได้รับเกียรติจากเพื่อนร่วมงานให้ปฏิบัติหน้าที่แก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง และเสริมสร้างแรงงานสัมพันธ์ที่ดีในสถานประกอบกิจการ กรรมการลูกจ้างควรยอมรับบทบาทของนายจ้างในฐานะผู้บริหารกิจการซึ่งต้องรับผิดชอบต่อการดำเนินงานทั้งหมด

(2) แม้กฎหมายจะให้สิทธิคุ้มครองกรรมการลูกจ้างบางประการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการลงโทษ ซึ่งนายจ้างจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลแรงงานก่อนก็ตาม ผู้ที่เป็นกรรมการลูกจ้างก็ควรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในการทำงานโดยเคร่งครัด เพราะถ้ามีการขออนุญาตศาลแรงงานลงโทษบ่อยๆ กรรมการ

ลูกจ้างผู้นั้นก็อาจจะเป็นที่ไม่ไว้วางใจของเพื่อนร่วมงานและนายจ้างได้

(3) กรรมการลูกจ้างเมื่อจะหารือกันเกี่ยวกับการปฏิบัติงานควรจะหารือกันนอกเวลา ทำงานหรือถ้าจะหารือปัญหากันในเวลาทำงานก็จะต้องขออนุญาตจากหัวหน้างานหรือนายจ้างก่อนเพราะการหารือปัญหาต่างๆ ในเวลาทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตจากหัวหน้างานหรือนายจ้างอยู่เสมอ อาจจะไม่เป็นที่พอใจของนายจ้างและเพื่อนร่วมงานที่เห็นว่าการเป็นกรรมการลูกจ้างนั้นสะดวกสบาย สามารถที่จะทำอะไรก็ได้ ในขณะที่ลูกจ้างอื่นต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความไม่พอใจและกลายเป็นความขัดแย้งในที่สุด

(4) กรรมการลูกจ้างพึงระลึกเสมอว่าการเป็นกรรมการลูกจ้างนั้นเป็นอีกฐานะหนึ่งคือ เป็นผู้แทนของลูกจ้างในการแสดงความเห็นและรักษาผลประโยชน์แทนลูกจ้างอื่น เพื่อจุดประสงค์ในอันจะก่อให้เกิดแรงงานสัมพันธ์ที่ดีขึ้นในสถานประกอบกิจการ และการเป็นกรรมการลูกจ้างนี้ก็อยู่ในระยะเวลาจำกัดเพียงสามปีเท่านั้น แต่หน้าที่ที่นายจ้างได้มอบหมายให้ทำเป็นเรื่องสำคัญจะต้องเอาใจใส่ตลอดเวลาทำงาน ลูกจ้างที่เป็นกรรมการลูกจ้างจะต้องรับผิดชอบงาน และพร้อมเสมอที่จะทำงานในหน้าที่ตามคำสั่งของนายจ้าง

(5) การรับหน้าที่เป็นกรรมการลูกจ้างนั้น เป็นการเสียสละอย่างสูงทั้งสติปัญญา กำลังกายและความสะดวกสบายต่างๆ แม้ว่าจะไม่มีสิ่งตอบแทนการทำงานในหน้าที่กรรมการลูกจ้างก็ตาม แต่ถ้าเกิดความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นใน

กิจการ ลูกจ้างทุกคนมีขวัญและมีความสุขสบายย่อมเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจยิ่ง
ของกรรมการลูกจ้างทุกคน

(6) กฎหมายกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาลูกจ้างขั้นสุดทำไว้กับกรรมการ
ลูกจ้าง เมื่อกรรมการลูกจ้างเห็นว่ากรกระทำของนายจ้างจะทำให้ลูกจ้างไม่
ได้รับความเป็นธรรม หรือได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร คณะกรรมการ
ลูกจ้างก็มีสิทธิร้องขอให้ศาลแรงงานพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น ก่อนที่กรรมการ
ลูกจ้างจะใช้สิทธิทางศาล ควรจะได้ใช้มาตรการอื่นๆ อย่างเต็มที่เสียก่อน เช่น
คณะกรรมการลูกจ้างอาจหารือร่วมกับนายจ้างหรือพนักงานประนอม
ข้อพิพาทแรงงาน เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการขจัดปัญหาเหล่านั้น เพราะ
บ่อยครั้งที่การใช้สิทธิทางศาลมีผลกระทบต่อแรงงานสัมพันธ์ในสถานประกอบ
กิจการนั้น

อย่างไรก็ตามกรรมการลูกจ้างควรระลึกไว้เสมอว่าการปรึกษาหารือ
ร่วมกับนายจ้าง ไม่ใช่การยื่นข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ข้อเสนอต่างๆ
จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายและ
ความจริงใจในการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างแท้จริง

บทบาทของคณะกรรมการลูกจ้างต่อนายจ้าง

- (1) สร้างความเชื่อถือให้แก่ นายจ้าง
- (2) ให้ความร่วมมือในกิจกรรมอันเป็นประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย
- (3) ให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง
- (4) เสียสละเพื่องานของกรรมการลูกจ้าง
- (5) เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา
- (6) ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของนายจ้าง
- (7) ติดตามเรื่องที่ได้มีการเสนอแนะตกลงกันได้
- (8) แจ้งผลการเจรจาตกลงให้ลูกจ้างทราบ

บทที่ 5

หน้าที่ บทบาท และสิทธิของนายจ้าง ต่อคณะกรรมการลูกจ้าง

หน้าที่ของนายจ้างเกี่ยวกับการเลือกตั้งคณะกรรมการ ลูกจ้าง

เมื่อนายจ้างได้รับหนังสือจากลูกจ้างว่า มีความประสงค์จะให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง นายจ้างมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ดังนี้

(1) ประกาศการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง โดยมีข้อความตามที่คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งแจ้งให้ทราบ ณ สถานที่ที่ลูกจ้างทำงานทุกแห่ง เป็นเวลาอย่างน้อย 10 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง

(2) ให้นายจ้างจัดแพ่งหรือป้ายสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งประกาศหาเสียงเลือกตั้งภายในบริเวณสถานประกอบกิจการ ไม่น้อยกว่า 2 แห่ง

(3) ให้นายจ้างจัดทำบัญชีรายชื่อลูกจ้างทุกคนในสถานประกอบกิจการ และส่งให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง 1 ชุด ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 3 วัน

ในกรณีที่ไม่มีรายชื่อลูกจ้างผู้ใดในบัญชี หรือบัญชีรายชื่อไม่ถูกต้อง ลูกจ้างมีสิทธิคัดค้านให้นายจ้างแก้ไขให้ถูกต้อง ให้นายจ้างดำเนินการแก้ไข โดยเร็วและปิดประกาศบัญชีรายชื่อลูกจ้างใหม่ก่อนวันเลือกตั้ง

(4) ให้นายจ้าง (หรือกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง พนักงานประนอม ข้อพิพาทแรงงาน) จัดหาอุปกรณ์สำหรับใช้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งดังต่อไปนี้

1. บัตรเลือกตั้งซึ่งมีหมายเลขประจำตัวผู้สมัครทุกคน
2. ที่บับัตรลงคะแนนเสียง
3. เครื่องเขียน
4. กระดานหรือกระดาศหรืออุปกรณ์อื่น เพื่อใช้ในการนับคะแนนเสียง

หน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายของนายจ้าง ต่อคณะกรรมการลูกจ้าง

1. นายจ้างจะต้องจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับกรรมการ ลูกจ้างอย่างน้อย 3 เดือนต่อหนึ่งครั้ง

2. นายจ้างต้องจัดให้มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการลูกจ้างเมื่อ ได้รับคำร้องขอจาก

- ก. กรรมการลูกจ้างเกินกึ่งหนึ่งของกรรมการลูกจ้างทั้งหมดหรือ
- ข. สหภาพแรงงาน

ทั้งนี้ในคำร้องขอนั้น จะต้องมืเหตุผลอันสมควรเพื่อ

1. จัดสวัสดิการแก่ลูกจ้าง
2. ปรึกษาหารือ เพื่อกำหนดข้อบังคับในการทำงานอันจะเป็น

ประโยชน์ต่อนายจ้างและลูกจ้าง

3. พิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง

4. หาทางปรองดองและระงับข้อขัดแย้งในสถานประกอบกิจการ

ดังนั้นหากการร้องขอของกรรมการลูกจ้างหรือสหภาพแรงงาน มิได้มีเหตุผลอันสมควรเพื่อการใดการหนึ่งดังกล่าวข้างต้น นายจ้างชอบที่จะปฏิเสธได้ แต่อย่างไรก็ตามการจะให้มีการประชุมหรือไม่ นายจ้างจำเป็นต้องพิจารณาโดยรอบคอบถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้น อันจะมีผลกระทบต่อโดยตรงกับความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย เพราะการจัดประชุมมีผลดีต่อนายจ้างมากกว่าการปฏิเสธอย่างน้อยก็จะได้ทราบถึงความรู้สึกของลูกจ้างต่อการบริหารงานของนายจ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้

นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดข้อห้ามสำหรับนายจ้างมิให้กระทำการดังต่อไปนี้ต่อคณะกรรมการลูกจ้างคือ

(ก) ให้หรือตกลงจะให้เงินแก่กรรมการลูกจ้างหรือ

(ข) ให้หรือตกลงจะให้ทรัพย์สินแก่กรรมการลูกจ้าง

เว้นแต่ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด โบนัส เงินปันผล หรือประโยชน์อื่นที่กรรมการลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามปกติ

ถ้านายจ้างให้หรือตกลงจะให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นนอกจากเงินหรือประโยชน์ที่กรรมการลูกจ้างจะพึงได้รับตอบแทนจากการทำงานตามปกติ เพื่อจูงใจให้กรรมการลูกจ้างปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติตามที่เพื่อประโยชน์ของนายจ้าง เป็นสิ่งที่กฎหมายได้กำหนดห้ามไว้มิให้นายจ้างกระทำการดังกล่าว

(ค) เลิกจ้าง ลดค่าจ้าง ลงโทษ ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะกรรมการลูกจ้าง กระทำการใด ๆ อันอาจเป็นผลให้กรรมการลูกจ้างไม่สามารถทำงานอยู่ต่อไปได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลแรงงาน

บทบาทของนายจ้างที่พึงมีต่อคณะกรรมการลูกจ้าง

ในกรณีที่นายจ้างเห็นความสำคัญและยอมรับว่าคณะกรรมการลูกจ้าง จะมีส่วนช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์อันดีในสถาน ประกอบกิจการ ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ฝ่ายนายจ้างอาจมีบทบาทเพื่อ ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการลูกจ้างได้ ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นตัวแทนของฝ่ายนายจ้างในการหารือโดยไม่จำเป็นต้องมีจำนวนเท่ากับคณะกรรมการลูกจ้าง

(2) กำหนดนโยบายและให้ความรู้แก่ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง (ฝ่ายจัดการ ระดับสูง) และกรรมการลูกจ้างในเรื่องการดำเนินงานของคณะกรรมการ ลูกจ้าง

(3) ให้การยอมรับคณะกรรมการลูกจ้างซึ่งทำหน้าที่แทนลูกจ้างในการ เสนอความคิดเห็น และข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานกับนายจ้าง ตลอดจน ให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่กับข้อเสนอเหล่านั้นและหาทางแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างจริงจัง เพราะถ้าลูกจ้างได้รับการดูแลเอาใจใส่จาก นายจ้างดี มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เหมาะสม มีสุขภาพร่างกายที่ แข็งแรงและมีสุขภาพจิตดีก็จะเกิดความสมบูรณ์ในการทำงาน พร้อมทั้งจะ ช่วยนายจ้างเพิ่มผลผลิตเพื่อความก้าวหน้าของกิจการอันเป็นผลให้นายจ้างมี กำไรเพิ่มขึ้น เมื่อนายจ้างมีกำไรเพิ่มขึ้นแล้วแต่ละฝ่ายก็ย่อมจะได้ส่วนเฉลี่ย ของผลกำไรที่เป็นธรรมตอบแทน

(4) เตรียมจัดทำงบประมาณตามความจำเป็นเพื่อการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการลูกจ้าง

- (5) ให้หลักประกันความมั่นใจในการทำงานว่าจะไม่ถูกกลั่นแกล้ง
- (6) ปฏิบัติตามผลที่ได้มีการหารือกัน
- (7) ให้ข้อมูลข่าวสารที่จะช่วยในการบริหารงานของคณะกรรมการลูกจ้าง
- (8) ให้มีกิจการร่วมกันในด้านสังคมและสวัสดิการ
- (9) เมื่อมีปัญหาเปิดโอกาสให้กรรมการลูกจ้างหารือได้ตลอดเวลา
- (10) แจ้งผลการหารือร่วมกับคณะกรรมการลูกจ้างให้ลูกจ้างทราบ
- (11) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ลูกจ้างในการดำเนินการตามโครงการที่ได้มีการตกลงกัน

สิทธิของนายจ้างต่อคณะกรรมการลูกจ้าง

นายจ้างมีสิทธิที่จะร้องขอให้ศาลแรงงานมีคำสั่งให้กรรมการลูกจ้างผู้หนึ่งผู้ใด หรือกรรมการลูกจ้างทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งได้ เมื่อปรากฏว่า

1. ไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต

ในการพิจารณาว่าการกระทำอย่างใดเป็นการกระทำที่ไม่สุจริตนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงหน้าที่ตามปกติของกรรมการลูกจ้างเป็นกรณี ๆ ไป จะกำหนดกฎเกณฑ์ตายตัวไม่ได้ อาทิ ในการพิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง หากกรรมการลูกจ้างรู้อยู่แล้วว่าลูกจ้างผู้ร้องได้กระทำความผิดจริง แต่กลับไปเรียกหรือรับทรัพย์สินจากลูกจ้างผู้ร้องโดยให้คำมั่นว่าจะพยายามหาทางให้ผู้นั้นพ้นผิด เป็นต้น ตัวอย่างข้างต้นเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัด แต่เรื่องการกระทำโดยไม่สุจริตนั้นมีทางที่จะกระทำได้มากมาย ซึ่งไม่อาจจะกำหนดล่วงหน้าได้อย่างไรก็ตามภาวะการพิสูจน์ความไม่สุจริตย่อมตกเป็นของนายจ้างผู้กล่าวอ้าง ในอันที่จะหาพยานหลักฐานไปแสดงต่อศาลแรงงานเพื่อออกคำสั่งต่อไป

2. กระทำการอันไม่สมควรอันเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

คำว่าประชาชนในที่นี้ น่าจะมีความหมายรวมถึงบรรดาลูกจ้างในสถานประกอบกิจการนั้น ๆ ด้วย เพราะหากเป็นการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนโดยทั่วไป ก็เป็นความผิดต่อแผ่นดิน และเจ้าพนักงานตำรวจก็มีหน้าที่โดยตรงอยู่แล้ว ตัวอย่างของการกระทำอันไม่สมควรอันจะเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อย เช่น กรรมการลูกจ้างมีนิสัยชอบข่มเหงรังแกลูกจ้างอื่นหรือพกอาวุธไปสถานที่ทำงานโดยเปิดเผย เป็นต้น

3. เปิดเผยความลับของนายจ้างเกี่ยวกับการประกอบกิจการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

การเปิดเผยความลับในที่นี้ ต้องเป็นความลับเกี่ยวกับการประกอบกิจการของนายจ้าง อาทิ ต้นทุนการผลิต สูตรสารเคมี เป็นต้น เนื่องจากกรรมการลูกจ้างมีโอกาสที่จะปรึกษาหารือปัญหาต่าง ๆ กับนายจ้างโดยใกล้ชิด จึงอาจจะรู้ความลับบางประการของกิจการ ซึ่งหากรั่วไหลแล้วอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่นายจ้าง กฎหมายจึงบัญญัติให้สิทธินายจ้างในการที่จะร้องขอให้ศาลสั่งให้กรรมการลูกจ้างผู้เปิดเผยความลับของนายจ้างพ้นจากตำแหน่งได้

ฝ่ายนายจ้างกับคณะกรรมการลูกจ้างจะร่วมมือกัน ในการพัฒนาสถานประกอบกิจการได้อย่างไรบ้าง

1. ปรึกษาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสถานประกอบกิจการ ประสิทธิภาพการผลิต ความมั่นคง ความปลอดภัย สุวีตติการ ภาพพจน์ ชื่อเสียงและอื่น ๆ
2. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นควรร่วมกันแก้ไขปัญหานั้น ๆ โดยไม่ชักช้า
3. ร่วมกันรณรงค์ให้พนักงานมีความตื่นตัวในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมาย
4. ให้การส่งเสริมแก่ลูกจ้างที่มีความคิดริเริ่มในการค้นคว้าและหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาให้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
5. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างกับคณะกรรมการลูกจ้าง
6. ประชาสัมพันธ์ปัญหาและกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันให้พนักงานได้ทราบทั่วไป

คำพิพากษาฎีกา ที่เกี่ยวข้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2008/2526

แม้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งมิจัดให้มีการลงคะแนนเสียงในบัตรเลือกตั้งตามที่อธิบดีกรมแรงงานกำหนดไว้ในประกาศกรมแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างก็ตาม เมื่อกรณีนี้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้าง 7 คน ครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดในสถานประกอบกิจการแห่งนี้ และหากจะจัดให้มีการลงคะแนนเสียงในบัตรเลือกตั้งตามประกาศกรมแรงงานฯ ผลที่ได้รับก็ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอื่นไปได้ กรรมการลูกจ้างก็จะได้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้ง 7 เป็นกรรมการลูกจ้างไปทีเดียว จึงเป็นการดำเนินการในประกาศกรมแรงงานฯ ให้มีผลใช้ได้อย่างจริงจังในทางปฏิบัติ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งเชื่อว่าจะเป็นได้โดยไม่ต้องมีการลงคะแนนเสียงทุกกรณีไปก็หาได้ไม่ ดังจะเห็นได้จากกฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2518) ที่ออกตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ที่ว่าด้วย

การเลือกตั้งผู้แทนลูกจ้างให้เข้าร่วมเจรจากับนายจ้างในกรณีที่มีการเรียกร้องให้มีการกำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างหรือการแก้ไขเพิ่มเติมข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าว ข้อ 1 บัญญัติไว้มีความว่า หากมีผู้ประสงค์จะเป็นผู้แทนลูกจ้าง 7 คนพอดีก็ไม่ต้องลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่อเมื่อมีผู้ประสงค์จะเป็นผู้แทนลูกจ้างเกิน 7 คนและไม่อาจตกลงกันได้ จึงให้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือกรณีที่อาจเทียบเคียงได้ด้วย พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 7 ซึ่งบัญญัติว่า ในเขตเลือกตั้งใด ถ้ามีผู้สมัครไม่เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีการเลือกตั้งได้ในเขตเลือกตั้งนั้นให้ถือว่าผู้สมัครนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งโดยไม่ต้องทำการลงคะแนนเลือกตั้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1749/2530

จำเลยมิได้บรรจุโจทก์ให้เป็นพนักงานคุมเครื่องทำความเย็นโดยเฉพาะและไม่ปรากฏว่ามีข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างห้ามมิให้จำเลยโยกย้ายสับเปลี่ยนหน้าที่โจทก์ ดังนั้น เมื่อโจทก์ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องโดยไม่เติมน้ำเครื่องทำความเย็น ทำให้เครื่องทำความเย็นดับเป็นเหตุให้จำเลยได้รับความเสียหาย จำเลยจึงมีสิทธิสั่งสับเปลี่ยนโยกย้ายโจทก์โดยให้โจทก์ได้ค่าจ้างเท่าเดิมเพื่อไปทำหน้าที่พนักงานทั่วไปได้ เมื่อไม่ปรากฏว่าตำแหน่งพนักงานทั่วไปเป็นตำแหน่งที่ต่ำกว่าพนักงานคุมเครื่องทำความเย็น หรือโจทก์ได้รับสิทธิประโยชน์ลดลง จึงไม่เป็นการผิดสภาพการจ้างและไม่เป็นการลงโทษหรือเป็นผลให้โจทก์ซึ่งเป็นกรรมการลูกจ้างไม่สามารถทนทำงานอยู่ต่อไปได้ อันจำเลย

จะต้องขออนุญาตต่อศาลแรงงานก่อนตาม พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518
มาตรา 52

คำพิพากษาฎีกาที่ 1907/2534

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ยุติตามคำวินิจฉัยของศาลแรงงานกลางว่าผู้ร้องได้
สั่งพนักงานผู้คัดค้านโดยจ่ายค่าจ้าง การที่ผู้ร้องได้สั่งพนักงานผู้คัดค้านในกรณี
เช่นนี้น่าจะเป็นการสั่งให้ผู้คัดค้านหยุดทำงานชั่วคราวเพื่อดำเนินการ
ยื่นคำร้องขออนุญาตลงโทษผู้คัดค้านต่อศาลแรงงานกลางเสียก่อน เมื่อผู้ร้อง
ได้จ่ายค่าจ้างให้แก่ผู้คัดค้านในระหว่างไม่ได้ทำงานจึงไม่ถือว่าเป็นการลงโทษ
คำวินิจฉัยของศาลแรงงานกลางชอบแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ 3066/2535

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 45 มาตรา 46
และประกาศกรมแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้ง
คณะกรรมการลูกจ้าง ฉบับลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2518 ข้อ 1 กำหนดว่า
“ในสถานประกอบกิจการแห่งหนึ่ง ให้เลือกตั้งกรรมการลูกจ้างได้หนึ่งคณะ
เว้นแต่สถานประกอบกิจการนั้นมีหน่วยงานหรือสาขาในจังหวัดอื่น ลูกจ้างใน
สถานประกอบกิจการเช่นว่านั้นอาจตกลงกันเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างขึ้น
จังหวัดละคณะได้จำนวนกรรมการลูกจ้างในสถานประกอบกิจการหรือใน
หน่วยงาน หรือสาขาในแต่ละจังหวัดให้กำหนดโดยถือหลักเกณฑ์ตามมาตรา

46 แห่ง พ.ร.บ.แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518” ฉะนั้น แม้สหภาพแรงงาน อ. จะได้ตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง จำนวน 21 คน สำหรับโรงงานของจำเลยที่ จังหวัดชลบุรีแล้ว ทางสหภาพแรงงานย่อมมีสิทธิที่จะตั้งคณะกรรมการลูกจ้าง จำนวน 13 คน สำหรับโรงงานจำเลยที่จังหวัดนครราชสีมาได้อีก โจทก์จึง เป็นกรรมการลูกจ้างโดยชอบด้วยกฎหมายตามการแต่งตั้งในครั้งหลังนี้ จำเลยไม่มีสิทธิเลิกจ้างโจทก์โดยมิได้รับอนุญาตจากศาลแรงงาน ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 52

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3731/2535

การจดทะเบียนคณะกรรมการของสหภาพแรงงานเป็นเพียงวิธีการทาง กฎหมาย เพื่อให้ปรากฏหลักฐานทางทะเบียนเท่านั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่ของ สหภาพแรงงาน อ. ได้ลงมติเลือกตั้งคณะกรรมการสหภาพแรงงานและ นายจ้างได้ทราบผลการประชุมของคณะกรรมการสหภาพแรงงานแล้วว่า ผู้ใดได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสหภาพแรงงาน ตามพระราชบัญญัติ แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 แล้ว แม้จะยังไม่ได้มีการจดทะเบียนรับรองการ เป็นกรรมการก็ตาม จึงมีอำนาจตั้งคณะกรรมการลูกจ้างได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4107/2536

ข้อบังคับการทำงานของผู้รังกำหนดประเภทการลงโทษไว้โดยมิได้ระบุ ขั้นตอนการลงโทษไว้ ผู้รังกจึงไม่จำต้องลงโทษตามขั้นตอนในข้อบังคับการ ทำงาน ผู้รังกอาจเลือกวิธีใด ๆ ตามข้อบังคับการทำงานโดยพิจารณาจากความ

หนักเบาของความผิดของพนักงานแต่ละคนผู้คัดค้านกระทำผิดในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่ทำงานโดยไม่ยำเกรงต่อข้อบังคับการทำงานของผู้ร้อง การกระทำของผู้คัดค้านไม่เป็นเยี่ยงอย่างอันดี ทำให้แตกความสามัคคีแยกแ่ การปกครองบังคับบัญชากรณีจึงมีเหตุสมควรให้ผู้ร้องเลิกจ้างผู้คัดค้านได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 4398/2536

กรณีที่สหภาพแรงงานแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างกฎหมายมิได้บัญญัติว่าต้องแจ้งให้นายจ้างทราบ และพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มิได้บัญญัติว่ากรรมการลูกจ้างที่สหภาพแรงงานแต่งตั้งเป็นกรรมการลูกจ้างตั้งแต่เมื่อใด เพียงแต่กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งไว้คราวละ 3 ปี แต่อาจได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งใหม่ได้ ซึ่งแตกต่างกับการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง เพราะคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้งต้องแจ้งให้นายจ้างและพนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงานแห่งท้องที่ที่สถานประกอบกิจการนั้นตั้งอยู่โดยมิชักช้าว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้าง แสดงว่ากรรมการลูกจ้างได้รับแต่งตั้งจากสหภาพแรงงานเป็นกรรมการลูกจ้างตั้งแต่วันที่ที่มีการแต่งตั้งสหภาพแรงงาน อ. แต่งตั้งโจทก์เป็นกรรมการลูกจ้าง วันที่ 3 มีนาคม 2536 โดยแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างรวม 6 คน ตามที่กฎหมายกำหนด แม้จะยังไม่มี การเลือกตั้งกรรมการที่เหลืออีก 5 คน (สถานประกอบกิจการแห่งนี้มีกรรมการลูกจ้างได้ 11 คน) โจทก์ก็เป็นกรรมการลูกจ้างตั้งแต่วันดังกล่าวจำเลยเลิกจ้างโจทก์ซึ่งเป็นกรรมการลูกจ้างโดยมิได้รับอนุญาตจากศาลแรงงาน จึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 มาตรา 52 อุทธรณ์ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 6712/2538

ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 48 บัญญัติว่า “นอกจากพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการลูกจ้างพ้นจากตำแหน่งเมื่อ ฯลฯ (7) มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะ” เมื่อจำเลยแถลงรับในรายงานกระบวนการพิจารณาว่า ขณะที่ถูกจ้างก็ยังไม่มีการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างใหม่ทั้งคณะโจทก์จึงยังไม่พ้นจากตำแหน่งกรรมการลูกจ้าง

คำพิพากษาฎีกาที่ 4850/2545

การที่กฎหมายบัญญัติให้มีคณะกรรมการลูกจ้างตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นตัวแทนของลูกจ้างในการเข้าร่วมประชุมกับนายจ้างเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ลูกจ้าง ปรึกษาหารือเพื่อกำหนดข้อบังคับในการทำงานพิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง และหาทางปรองดองและระงับข้อขัดแย้งในสถานประกอบกิจการตามมาตรา 50 แม้โจทก์จะเป็นผู้ตกลงทำงานให้บริษัทจำเลยที่ 1 เพื่อรับค่าจ้างอันมีฐานะเป็นลูกจ้างของบริษัทจำเลยที่ 1 แต่ในขณะเดียวกันโจทก์ก็เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจำเลยที่ 1 อันมีฐานะเป็นนายจ้างด้วยตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 5 ซึ่งฐานะนายจ้าง ลูกจ้างนั้น จะมีผลประโยชน์บางส่วนที่ขัดกัน ดังนั้น การที่สหภาพแรงงานพนักงานที่พีไอมีมติแต่งตั้งโจทก์เป็นกรรมการลูกจ้าง จึง

เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของการประชุมระหว่างนายจ้าง กับคณะกรรมการลูกจ้างตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 50 การที่สหภาพแรงงานพนักงานที่ไฟอิมมิติแต่งตั้งให้โจทก์เป็น กรรมการลูกจ้างย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีฐานะเป็น กรรมการลูกจ้าง และไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 52 แห่งพระราช บัญญัติดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4516/2550

มีปัญหาวินิจฉัยว่า โจทก์เป็นผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำการแทนจำเลย ตามความหมายคำว่า “นายจ้าง” ในพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มาตรา 5 หรือไม่ เห็นว่า ตามข้อเท็จจริงที่ศาลแรงงานกลางฟัง มาว่าโจทก์เป็นผู้จัดการฝ่ายบุคคลของจำเลย มีหน้าที่สอบสวนลงโทษลูกจ้าง มีอำนาจออกหนังสือเตือนลูกจ้างที่กระทำความผิด อันเป็นอำนาจหน้าที่ใน การลงโทษลูกจ้างของจำเลย อีกทั้งปรากฏตามสัญญาจ้างแรงงานที่โจทก์เบิก ความยอมรับว่าโจทก์ลงนามแทนจำเลย และคู่ความไม่ได้แย้งกันว่าโจทก์เป็น ผู้รับมอบอำนาจให้ทำสัญญาจ้างลูกจ้างเข้าทำงานกับจำเลยแทนจำเลย อัน เป็นอำนาจหน้าที่ในการจ้างลูกจ้างของจำเลยโจทก์จึงเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้ทำการแทนจำเลยในส่วนที่เกี่ยวกับการลงโทษและจ้างลูกจ้างของจำเลย แทนจำเลย โจทก์จึงมีฐานะเป็นนายจ้างตามมาตรา 5 แม้ว่าโจทก์จะเป็น ลูกจ้างของจำเลย แต่ฐานะนายจ้างและลูกจ้างนั้นมีผลประโยชน์บางส่วนที่

ขัดกัน การที่สหภาพแรงงานแต่งตั้งโจทก์เป็นกรรมการลูกจ้างจึงขัดต่อ
เจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ของการประชุมระหว่างนายจ้างกับคณะ
กรรมการลูกจ้างตามมาตรา 50 ที่บัญญัติให้นายจ้างต้องจัดให้มีการประชุม
หารือกับคณะกรรมการลูกจ้างเพื่อจัดสวัสดิการแก่ลูกจ้าง กำหนดข้อบังคับใน
การทำงาน พิจารณาคำร้องทุกข์ของลูกจ้าง หาทางปรองดองและระงับข้อขัด
แย้งในสถานประกอบกิจการ ร้องขอให้ศาลแรงงานพิจารณาวินิจฉัยในกรณี
ที่เห็นว่าการกระทำของนายจ้างจะทำให้ลูกจ้างไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือได้
รับความเดือดร้อนเกินสมควร การแต่งตั้งโจทก์เป็นกรรมการลูกจ้างจึงเป็นการ
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย โจทก์ไม่มีฐานะเป็นกรรมการลูกจ้างและไม่ได้รับความ
คุ้มครองตามมาตรา 52 จำเลยไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากศาลแรงงานในการ
เลิกจ้างโจทก์ อุทธรณ์ข้อนี้ของจำเลยฟังขึ้น

ภาคผนวก

แจ้งเป็นหนังสือก่อนวันเลือกตั้ง
ไม่น้อยกว่า 15 วัน

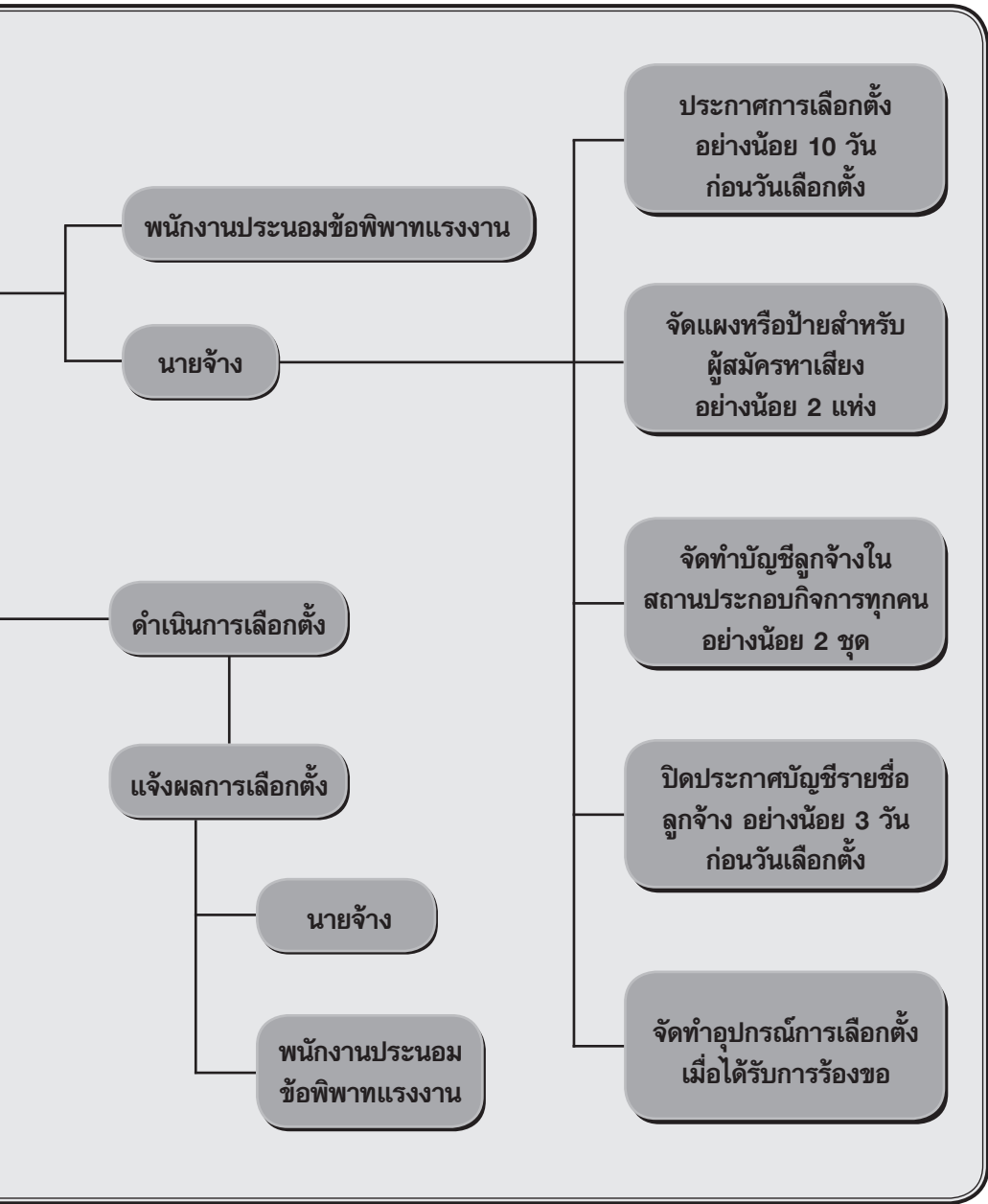
ลูกจ้างลงลายมือชื่อร่วมกัน
ไม่น้อยกว่า 10 คน

แต่งตั้งคณะกรรมการ
ดำเนินการเลือกตั้ง 5 คน

กำหนด วัน เวลา
สถานที่ ตลอดจน
ระยะเวลา
รับสมัคร

ดำเนินการรับสมัคร

แผนภาพการเลือกตั้ง คณะกรรมการลูกจ้าง

หนังสือแจ้งให้ประกาศการเลือกตั้ง
กรรมการลูกจ้าง

.....

สถานประกอบกิจการ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอให้ประกาศการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง

เรียน .....

ด้วยข้าพเจ้าผู้มีนามข้างท้ายนี้มีความประสงค์จะให้มีการเลือกตั้ง
กรรมการลูกจ้าง

สำหรับสถานประกอบกิจการนี้ ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตั้งแต่วันที่.....น. ถึงเวลา.....น. การเลือกตั้งจะกระทำที่

.....

โดยให้ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งยื่นใบสมัครต่อคณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

คนหนึ่งคนใดตามรายนามข้างล่างนี้ ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ....

2. ....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาประกาศการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างเพื่อ
ให้ลูกจ้างทุกคนทราบโดยเร็ว

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ..... ลงชื่อ.....

ลงชื่อ..... ลงชื่อ.....

ลงชื่อ..... ลงชื่อ.....

ลงชื่อ..... ลงชื่อ.....

ลงชื่อ..... ลงชื่อ.....

ประกาศ
เรื่อง การเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง

ด้วย.....กับพวกรวม.....คน ได้แจ้งให้ประกาศการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และได้กำหนดวันเวลา และสถานที่ในการเลือกตั้งและกำหนดระยะเวลาการสมัครรับเลือกตั้งไว้ ดังต่อไปนี้

1. วันเลือกตั้ง

วัน..... เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น. ถึง.....น.

2. สถานที่เลือกตั้ง

ณ. ....

3. การรับสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้าง ให้ยื่นใบสมัครต่อกรรมการดำเนินการเลือกตั้งคนหนึ่งคนใด ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

4. ระยะเวลาสมัครรับเลือกตั้ง

วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ถึง

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ลงชื่อ.....นายจ้าง

ใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้าง

.....

ข้าพเจ้า

(1) ชื่อ..... ชื่อสกุล.....

(2) อายุ.....ปี

(3) ทำงานอยู่ในสถานประกอบกิจการแห่งนี้ เป็นเวลา.....ปี.....เดือน
ขณะนี้ทำงานในตำแหน่ง.....

ขอสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้าง

สมัคร ณ วันที่..... เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

แบบ ร.ส. 20

หนังสือแจ้งผลการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง

.....

สถานประกอบกิจการ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง การเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง

เรียน ..... (1) นายจ้าง (2) พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน

ด้วยลูกจ้างในสถานประกอบกิจการ.....

เลขที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ได้จัดให้มีการเลือกตั้งกรรมการลูกจ้างตามพระราช

บัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ปรากฏว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการลูกจ้างมีรายชื่อดังต่อไปนี้

(1)..... (2).....

(3)..... (4).....

(5)..... (6).....

(7)..... (8).....

(9)..... (10).....

(11)..... (12).....

(13)..... (14).....

(15).....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

ลงชื่อ.....กรรมการดำเนินการเลือกตั้ง

ตัวอย่าง
รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง

ชื่อสถานประกอบกิจการ.....
.....

วัน/เวลาเลือกตั้ง วัน.....เดือน.....พ.ศ.....
ตั้งแต่เวลา.....น. ถึงเวลา.....น.

สถานที่เลือกตั้ง .....

หมายเลข

ชื่อ – นามสกุล

1	.....
2	.....
3	.....
4	.....
5	.....
6	.....
7	.....
8	.....
9	.....

ตัวอย่าง

บัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรรมการลูกจ้าง

กาเครื่องหมายกากบาท x ในช่องหน้าหมายเลขผู้สมัคร

กาเครื่องหมายได้เพียง.....หมายเลขเท่านั้น

บัตรลงคะแนนที่กาหมายเลขเกินหรือมีรอย ชูด ลบ ชีด ฆ่า จะถือเป็นบัตรเสีย

หมายเลข	รายชื่อผู้สมัคร
☐ 1	.....
☐ 2	.....
☐ 3	.....
☐ 4	.....
☐ 5	.....
☐ 6	.....
☐ 7	.....
☐ 8	.....
☐ 9	.....
☐ 10	.....
☐ 11	.....
☐ 12	.....
☐ 13	.....
☐ 14	.....

ตัวอย่าง

หนังสือแจ้งการแต่งตั้ง (คณะ) กรรมการลูกจ้าง

ที่..... ชื่อสถานประกอบการ.....
วันที่..... เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง การแต่งตั้ง (คณะ) กรรมการลูกจ้าง

เรียน .....(1) นายจ้าง (2) พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน
สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการประชุมคณะกรรมการสหภาพแรงงาน จำนวน.....ฉบับ

ด้วยสหภาพแรงงาน.....
ซึ่งขณะนี้สมาชิกในบริษัท.....ตั้งอยู่เลขที่.....
ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด..... จำนวน.....คน จากจำนวนลูกจ้างของบริษัท
ทั้งหมดตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 จำนวน.....คน
ได้ประชุมคณะกรรมการสหภาพแรงงาน ครั้งที่.....เมื่อวันที่.....
พิจารณาแต่งตั้ง (คณะ) กรรมการลูกจ้าง จำนวน.....คน
ดังมีรายชื่อผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็น (คณะ) กรรมการลูกจ้าง ดังต่อไปนี้

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

อนึ่ง คณะกรรมการลูกจ้างที่ได้รับการแต่งตั้ง จะเป็นตัวแทนลูกจ้าง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและประสานประโยชน์ร่วมกัน ระหว่างฝ่ายบริหารและลูกจ้าง ตลอดจนเข้าร่วมประชุมปรึกษารื้อกับฝ่ายบริหารเพื่อ ระงับข้อขัดแย้งในสถานประกอบการต่อไป พร้อมนี้สหภาพแรงงานได้แนบ สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการสหภาพแรงงาน ณ วันที่ลงมติแต่งตั้ง (คณะ) กรรมการลูกจ้างตั้งแนบท้าย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ชื่อและนามสกุล)

ประธานสหภาพแรงงาน.....

หมายเหตุ ประทับตราสหภาพแรงงานกำกับลายเซ็นประธานสหภาพแรงงาน

ตัวอย่าง

หนังสือแจ้งการลาออกของกรรมการลูกจ้าง

ที่..... ชื่อสถานประกอบกิจการและที่ตั้ง.....
วันที่..... เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง แจ้งการลาออกจากการเป็นกรรมการลูกจ้าง

เรียน ประธานสหภาพแรงงาน (นายจ้าง พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน)

ด้วยข้าพเจ้า.....ดำรงตำแหน่งกรรมการลูกจ้าง
บริษัท.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
มีความประสงค์จะลาออกจากการเป็นกรรมการลูกจ้าง เนื่องจาก.....
.....
ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ชื่อและนามสกุล)

กรรมการลูกจ้างบริษัท

ตัวอย่าง

หนังสือแจ้งการแต่งตั้งกรรมการลูกจ้างแทน

ชื่อสถานประกอบการกิจการและที่ตั้ง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง แจ้งรายชื่อกรรมการลูกจ้างที่แต่งตั้งแทน

เรียน .....(1) นายจ้าง (2) พนักงานประนอมข้อพิพาทแรงงาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาภาพถ่ายหนังสือแจ้งการลาออกจากการกรรมการลูกจ้าง
จำนวน.....ฉบับ

2. รายงานการประชุมคณะกรรมการสหภาพแรงงาน
จำนวน.....ฉบับ

เนื่องจากลูกจ้างซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการลูกจ้าง ตั้งแต่วันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....ได้แจ้งขอลาออกจากการเป็นกรรมการลูกจ้าง
จำนวน.....คน จากจำนวน กรรมการลูกจ้างทั้งหมด.....คน คือ

1. .... ลาออกจากการเป็นกรรมการลูกจ้าง
เมื่อวันที่.....

ดังนั้น สหภาพแรงงาน.....จึงขอใช้สิทธิแต่งตั้ง
สมาชิกสหภาพแรงงานเป็นกรรมการลูกจ้างแทนกรรมการลูกจ้างที่ลาออกไป
จำนวน.....คน คือ

1. ....
2. ....

ฯลฯ

ทั้งนี้กรรมการลูกจ้างที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ในครั้งนี้อจะมีหน้าที่และสิทธิ
ตามกฎหมายในฐานะกรรมการลูกจ้างตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
และจะดำรงตำแหน่งกรรมการลูกจ้างได้จนครบวาระของคณะกรรมการ
ลูกจ้างชุดเดิม พร้อมนี้ สหภาพแรงงานได้แนบสำเนารายงานการประชุม
คณะกรรมการสหภาพแรงงาน ณ วันที่.....

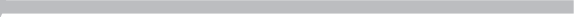
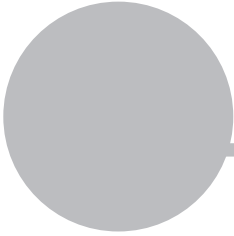
จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ชื่อและนามสกุล)

ประธานสหภาพแรงงาน

หมายเหตุ ประทับตราสหภาพแรงงานกำกับลายเซ็นประธานสหภาพแรงงาน

คณะผู้จัดทำ

นายอิทธิพล ไพนเงิน	ผู้อำนวยการกลุ่มงานประνομข้อพิพาทแรงงาน และข้อขัดแย้ง
นายอภิณษา สุจริตตานันท์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์
นายประดิษฐ์ สุรชัย	นักวิชาการแรงงาน 7 ว
นางนฤมล กันนะ	นักวิชาการแรงงาน 6 ว
นางสาวอสิสรา ยกเจริญ	นักวิชาการแรงงาน 5
นางสาววรลักษณ์ กาจหาญ	เจ้าพนักงานแรงงาน 4